

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE se primesc la ADMINISTRATIUNEA în Brașov și la următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas Nachf. Max. Augenfald & Emerich Leuner. Heinrich Schalek. Rudolf Mosso. A. Oettelke Nachf. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Marolyl & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o colonă 6 cr. și 30 or. timbru pentru o publicare. — Publicații mai dese după tarifar și învoială.
RECLAME pe pagină a 3. a o serie 10 cr. senu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 21)

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumeră la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Tergul Inului Nr. 30, etajiu I.: Pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. senu 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 113.—Anul LXI.

Brașov, Duminică 24 Mai (5 Iunie).

1898.

Din cauza s-telor s-erbători țiarul nu va apăre până Marți s-era.

Rosalile.

Mâne s-erbăm toți Românii Rosaliile, ziua cincidecimeii, vesela s-erbătoare, ce o glorifică spiritul dumneșcesc, care s'a arătat apostolilor înv-țându-i și însuflețându-i să propov-ducă adev-erul și dreptatea în toate limbile pentru binele omenirii. Înainte cu o s-ept-amană, când și-au s-erbat Rosaliile conlocuitorii noștri ungurii, toile lor se t-anguiau, că în locul veseliei, ce trebuia să li o aducă această s-erbătoare, ei sunt cuprinsii de-o ad-ncă sup-erare și intris-are v-ț-nd, ce nori grei se ridică pe cerul dualismului.

D-ecă pe adversarii noștri politici și naționali îi apasă așa de mult gândul, că dualismul p-ote să devină în viitor un isvor de mari neplăceri și incurcături pentru ei, cum vom p-ute să fim scutiți de îngrijire și de m-ahnire noi Românii din această monarhia, cari de at-ata timp ne vedem de fapt ap-asați de sistemul dualist nu mai puțin, ca de sistemul de guvernare unguresc?

G-ndindu-ne așa-d-er la trista și umilit-rea stare politică, în care ne aflăm în nise momente ca acestea, când uneltirile în contra limbii și a naționalității noastre și-au ajuns culmea; când am ajuns să fim tractați mai r-u decât nise veneticii sosiți aici de erii alaltă-erii, fără de nici un trecut și fără de nici un merit pentru ț-eră; când vedem, că sunt desconsiderate și călcate în picioare până și drepturile și libertatea noastră individuală: numai veselie nu putem simți în inima noastră.

D-er tocmai pentru-că ne vedem at-at de primejduiți prin nesfirșitele prigoniri îndreptate în contra limbii și a naționalității române, noi Românii, d-ecă nu putem să ne bucurăm de starea noastră de astă-đi,

avem cu at-at mai mare lipsă de acea inimă veselă, în care să se p-otă încuibă curagiul și însuflețirea, de care are at-at de mare trebuință ori-ce popor, care trebuie să lupte pentru bunurile sale cele mai scumpe, pentru adev-er și dreptate. Și aici ne va veni în ajutor și simțul religios, care distinge pe poporul nostru cu deosebire și care singur are farmecul de a p-ute ține pe om cu inima veselă în vremuri de bucurie, ca și în vremuri de restriște.

De curagiul și însuflețirea omului, care are să-și implin-escă o sfântă datoriă, ca credincios fiu al națiunii sale și ca cetățen leal, avem astă-đi noi lipsă mai mare ca ori și când, căci cine va veni în ajutorul cauzei noastre drepte, d-ecă noi înși-ne vom p-ărăsi-o, lipsindu-ne curagiul bărbătesc și însuflețirea isvorită din iubirea de neam și de patriă în ap-erarea ei?

O d-icem această cu deosebire cătră bărbaii luminați și conducători ai poporului nostru. Aceștia trebuie să înțel-gă, că atunci când n-ava la ce o d-ă adversarul este mai grea, când șirurile luptătorilor sunt mai strimtorate, conducătorii lor trebuie să fiă pilda vie a curagiului și a abnegării, trebuie să scie însufleți pe cei obosiți în luptă și pe cei im-prăsciați să i adune erăși în jurul st-egului ap-erându-l cu totă încordarea puterilor, ca să nu cadă și că-đ-nd să nimic-escă speranțele în invingerea lui.

Pe st-egul nostru stă scris: egala îndreptățire națională. În această de-visă se exprimă tot la ce țintim.

Pentru-ca să putem trăi în acest stat liber, ca Români, cu limba și cultura noastră, cu drepturile noastre naționale am luptat și vom lupta și în viitor. Și nu pentru-că ar fi numai o plăcere a noastră, ci pentru-că așa trebuie să facem, pentru-că este o trebuință neap-erată, care ne împinge la această chiar prin instinctul

de proprie conservare, instinct, pe care l-au t-almăcit at-at de minunat ț-eranii noștri dela Mihail, când la nerușinata propunere, ce le-a făcut-o un diregător șovinist, ca să-și schimbe numele pe unguresce, i-au r-ăspuns verde rom-ănesc: „Nu ne scriem Unguri!”

Acest minunat popor, care ține cu at-ata sfințenie la limba, la n-umul și la legea sa, are însă lipsă a-đi mai mult ca ori și când de conducători harnici, cinstiți și curagioși, cari să-și prem-ergă cu exemplu bun, să l scie povățui cum să se apere de cursele violente, ce i-se pun, și să ducă însuflețire în șirurile lui.

D-er cel ce însuși nu este însuflețit, nu p-ote însufleți pe alții. Cel ce e cuprins de spiritul certelor și al desbinării, nu p-ote propov-đui spiritul concordiei și al bunei înțelgeri între frați.

De aceea dorința noastră în ajunul Rosaliilor este, ca spiritul adev-erului și al dreptății, pentru care datori suntem să luăm cu toții ap-otolatul, să se pog-ore asupra bărbaiților națiunii noastre și să-i lumineze și însufleț-escă pentru binele ei

Revista politică.

Duminica trecută s-au întrunit, după cum scim, **Sinodele parohiale** dela bisericile Sf. Nicolae și Sf. Adormiri din Brașov spre a lua o hotăr-ire privitor la susținerea școlilor române. În ambele Sinode s-au cetit mai întâiu hărțile venite dela Consistoriul din Sibiu. Aceste comunică rescriptul dela 18 Aprilie al ministrului Wlassics, care oferă școlilor române de aici un ajutor de stat, d-ecă Consistorul va petiționa după el.

At-at Sinodul din Scheiș, dela Sf. Nicolae, cât și cel dela Sf. Adormire din cetate au declarat, că pentru moment nu simt lipsa unui ajutor din altă parte, fiind că aceste

biserici, cari au susținut până acum școlile, sunt în stare a-le susține și mai departe din propriile lor mijloce; în deosebi biserica Sf. Nicolae e gata a da din veniturile sale pentru susținerea gimnasiului, a școlilor reale și comerciale române de aici cu 27,500 fl. mai mult pe an, pe lângă cele 12,500 fl. ce le d-ă pentru susținerea școlilor primare.

Sinodul dela Sf. Nicolae a mai declarat, că Eforia școlilor române din Brașov n'a cerut și n'a primit nici-odată „subvențiune“ dela vre-un stat stein, ci numai ajutor dela biserica Sf. Nicolae din loc; că nici biserica Sf. Nicolae din Scheiș n'a primit subvențiune dinafară, ci numai o despăgubire pentru proprietățile, ce le-a avut în România și i-s-au luat de cătră statul român: de a-đi încolo biserica Sf. Nicolae nu va cere și nu va încassa pretenșiunea, ce o are la statul român, d-er va stăru-i să se recun-oscă dreptul pe cale judecătorească, cr-i diplomatică.

Aceste hotăr-iri și declarări au fost primite de cătră membrii Sinodelor cu unanimitate și cu însuflețire, dov-ndu-se astfel, că poporul e gata a aduce cele mai mari jertfe pentru susținerea școlilor noastre rom-ănesci.

In s-ept-amană această gazetele unguresci au scris mult asupra **stărilor din monarhia** și foile din Peșta și-au dat pe față îngrijirile lor. Teme-rile și grijile de cari sunt cuprinsi Ungurii isvoresc din conștiința, că viitorul p-ote să ascundă în tainele sale nepătrunse mari și hotăr-itoare schimbări. Sguduirea rapoarturilor economice și politice dintre Ungaria și Austria, certe naționaliste de dincolo de Leitha și nemulțamirile pop-orelor nemaghiare de sub oblăduirea ungurescă, îi face pe Ungurii să fiă une-ori triști și ad-nc îngrijați, temându-se de ora în care toți de toate părțile se vor ridica să ceră ce

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Ceva despre Pinteia vit-ezul.

De Ion Pop Reteganul.

III.

Legenda moldovenescă despre Pinteia este următoarea:

Năsd-răvanul Pinteia.

(Urmare).

Pinteia de băețel s'a tređit la oi, d-er baciul și ciobanii se purtau r-u cu d-ensul și tot îl băteau.

După-ce s'a ridicat mai m-arișor, l'au pus ceilalți ca din strungar să p-ăzescă sterpele. Ce-i veni în gând într-o ăi, luă o pușcă de-a celorlalți și se făc-u pierdut prin munți. Cum mergea prin pustietate, se întelnesce cu Necuratul; când întinde pușca să de-er, el îi d-ice: „Stăi, nu da, că-ț-i voi fi de folos; cere dela mine ce-i v-er și sunt gata să-ț-i dau“. Pinteia cer-u putere, d-er va p-ute bate și el pe ciobanii, ce-i erau stăp-âni, ceea ce i-a dat, mai adaugându-i, ca să nu m-oră de pușcă decât atunci, când îl va lovi subsuoră.

După ce-și căp-etă putere, se întor-se la st-ână și trase câte o bătaie ciobanilor, apoi le luă un cărd cu oi și apuc-nd în ț-era ungurescă, acolo v-nd-u oile și-și cum-p-ără arme, și încep-u a str-inge lângă sine mai mulți voinici. El a haiducit munții S-erba și Călimanii; banda lui umbla pe Călimani, er el își avea locuința în o hrubă în c-osta plaiului S-erba, în care cu anevoiă intra prin o st-ncă. Se înțelgea cu ai săi prin cântul în fluer; când era bine, cânta de joc, er când vestia de poteră, cânta doina.

Fluerul lui Pinteia era făcut din d-oje și așa de tare r-esuna, înc-at el cânta din c-osta S-erbeii, după care cântec fetele și flăc-aii jucau pe plaiul Șarului. Adese-ori trecea în ț-era ungurescă și făcea prădăciuni, de nu-l puteau ucide, până când veni timpul că pe lângă alte taine, ce le ținea ascunse în inima lui, spuse ibovnicei lui, ce o avea mai credincioasă, că p-uterea lui stă subsoră. Nu trec-u mult când muerea, ne mai p-ut-nd ține jurământul, îl spuse la împ-erăția. Pinteia, după cum mai de mult-ori hoția singur, se duse și de astă-dată la cetatea Viena. Cum au simțit cei din-

lăuntru, sp-ăriați încuibă porțile cetății. El s'a suit sus pe porți, unde a înfipt toporașu și a început a cânta din fluer; numai se trezesce cu un glonț subsuoră, de unde cade mort.

„Seđ-ț-orea“ dela Fălticeni, care a publicat această legendă (pag. 40—41 din an. 1893) face următoarea notă:

S-erba se înlănțuesce cu Petrele-roșii, Petrosu din Transilvania și Călimanii, form-nd unghiul de sus al Moldovei. Din acest crescet curg isv-ore, ce form-ază apa N-egră, care desparte Călimanii de S-erba. Culmea S-erbeii servă de hotar cu Bucovina; sub acest munte se află o vale, care și astă-đi p-ortă numele de: „Valea Pinteii“. Locuitorii din aceste părți, cu osebite din N-egră Șarului și Șarul Dornei, cântă din fluer cântecile numite: „Doina lui Pinteia“ și „Rusasca lui Pinteia“. Plaiul Șarului este un munte în comuna Șarul Dornei, ce se m-ărginesce cu comuna N-egră Șarului, ce se întinde sub c-ostele S-erbeii. Adaugă povestitorii: „D-ecă n'ar fi murit, mult bine am fi avut dela el“.

Din parte-mi observ, că 1) Legenda moldovenescă e numai o va-

riantă scurtată a celei bucovinene. 2) Povestea această o auđi întocmai în copilăria mea în Năs-ud, ca elev al școlilor de acolo, dela stăp-ânul casei unde eram în cuartir cu adausul:

Când a impl-ntat Pinteia toporul în p-orta cetății Beciu, a đis: „Cine mi-a sc-ote toporul de aci, acela să-mi țină locul“ și: „Vai de ț-era ungurescă va fi, când s'ar întâmpla să p-otă sc-ote cineva acest topor de aci“. Apoi mai adăugea povestitorul: „Amu se clătesce singur o l-ecă, nu peste mult s'a afla el voinic să-l tragă de tot afară și să de-er cu el o raită prin ț-eră“.

3) Poporul de „după t-erg“ — vorbesce despre comorile lui Pinteia, care ar fi îngropate într-o peșteră din muntele Călimani.

IV.

Etă acum, ce ne spun d-l Nicolau Nilvan în „Gutinel“ despre Pinteia Vit-ezul.

Poporul român din giurul Băii-mari și din comitatele vecine, până astă-đi, — d-ice domnia sa — cu ore-

este al lor. Numai acestor temeri și griji putem atribui articuli posomorîți ce i-au scris toile mari din Peșta cu prilejul Rosaliilor gregoriane. S'a aflat chiar o foie ungurescă de frunte, care stăpînită de aceste griji și te meri să dîcă, că „vede negră lumea“, că „viitorul națiunii maghiare nu este asigurat“, fiind-că „numărul dușmanilor ei s'a sporit și de jur împrejur ea nu află rudenii și amici nicăiri“. Simt dără Ungurii, că ceva se pregătește și decă acel ceva nu va fi înlăturat pînă cînd e timp, ei vor pierde rađimul puternic pe care și-au zidit supremația și de-odată cu acest rađim vor pierde și garanța viitorului lor.

Pe cînd ast-fel se prezentă situația chiar din partea Maghiarilor, guvernul unguresc ține cu orîce preț să se facă tot mai renumit în acte „patriotice“. În cazul de față el își îmbracă patriotismul în stéguri cu embleme. Ministrul de interne Perczel, cel care scie să clocescă mai multe ordonanțe, a publicat în foia oficială „Budapesti Közlöny“ o ordonanță circulară cîtră toate autoritățile civile, administrative politice și școlare cu privire la arborarea stégului unguresc cu emblemă în zilele de sərbători publice. Sub zile de sərbători publice se înțelege ziua de 20 August (Sf. Ștefan) și ziua de 11 Aprilie declarată ca sərbătoare națională ungurescă în amintirea sancționării legilor dela 1848. În înțelesul acestei ordonanțe vor fi obligate să arboreze stindarde unguresci cu emblemă între altele: toate gimnaziile superioare, gimnaziile inferioare, școlile reale; toate preparandiile și școlile civile superioare, toate școlile superioare de fete, școlile comerciale, civile, școlile elementare, grădinile de copii, precum și instituturile susținute de privați, fiă de stat, fiă comunale, orî confesionale. Va să dîcă ordonanța acasta impune tuturor instituturilor de învățămînt a arbora stéguri unguresci. Ordonanța ministrului a fost dată chiar în ziua de 15 Maiu, cînd argații și spionii unguresci au năvălit prin bisericile pacnicilor Români să i turbure în rugăciunile lor și să-i oprască a serba ziua cea mare a renascerii și redeschetării naționale a Românilor pe Câmpul Libertății, chiar în ziua cînd gendarmii au străjuit ca baionete pe pușcă mormîntul nemuritorului Bărnuțiu. Și totuși foile șoviniste maghiare se plîng, că orî încătrău privesc, nu află decăt dușmanii și nicăiri amici....

Deputatul guvernamental Hege-dus Sandor s'a prezentat în sêptemâna acasta inaintea alegătorilor săi din Clușiu pentru a-și face darea de sêmă. Vorbînd despre încheierea pactului cu Austria, el arată, că situațiunea e foarte îngrijitoare pentru Unguri. În privința pactului, dîse, speranțele mele scad și se perd tot mai mult. Cei ce iau lucrul atît de ușor, dîcînd, că decă nu vom pute așa, vom face altmintrelea, nu au dreptate. Politicul, care-și iubesc patria sa, își dîce: cu orî ce preț nu putem primi pactul, dăr pe cale dréptă, prin *concesiuni împrumutate, trebuie să l încheidăm*. Dîse mai departe, că din punct de vedere al politiceii unguresci, el dorece *necondiționat* încheierea pactului și greșesc aceia (dintre Unguri), cari se bucură de agitațiunile și de întemplările, ce se petrec acum în Austria.

În Viena s'a deschis la 1 Iun. n. parlamentul austriac. La ordinea zilei sunt érašî debaterile asupra *cesiunii limbilor*. Deja prima ședință a „Reichsrath“-ului a fost destul de furtunosă. Deputații naționali germani în frunte cu Schönerer, Wolf etc. au provocat un mic scandal, atacînd guvernul pentru desființarea consiliului comunal din Gratz, care în timpul din urmă s'a amestecat în agitațiuni politice. Parlamentul acasta este chiămat a rezolva *cesiunea limbilor în Boemia și Moravia*, séu mai bine dîs a face să înceteze luptele dintre Germani și Cehi, ca la tómnă să se pótă desbata proiectele pactului cu Ungaria. Dăr se pare, că lucrurile nu vor merge tocmai neted, acasta se vede chiar și din purtarea ce au dovedit-o deputații germani în ședința dela 1 Iunie. Nemții nu voese odată cu capul să între la o discuție serioasă asupra *cesiunii limbilor*, pînă cînd nu se vor desființa cunoscutele ordonanțe de limbă. Contelui Thun nu-i va rămân decăt o singură scăpare: să amâne érašî parlamentul și să aducă și decret-ze legi cu ajutorul Ș-lui 14 al constituției, adecă pe calea ordonanțelor.

Nu credea nimenea, că **résboiul dintre Spaniolii și Americanii** să mérégă așa de încet trăgânându-se, încât putem dîce, că în privința acasta a întrecut deja faimósele bătălii dintre Turci și Greci, cari se distingeau mai mult prin aceea, că erau numai pe hărtie. Așa se făcuse înainte cu câteva zile mare svon, că la țermul insulei Cuba, dinaintea

portului Santiago de Cuba, ar fi fost o gróznică bătălie între flota americană și spaniolă. Unii dîceau, că Spaniolii au prăpădit pe Americanii, ér Americanii susțineau contrarul. În cele din urmă ieșe la ivélă, că și unii și alții au mințit. N'a fost prăpădită nici flota spaniolă, nici cea americană, ci s'a încins, ce-i drept, Marția trecută o bătăiă despre care Spaniolii spun, că a durat 5 óre, ér Americanii dîc, că a durat numai 1 óră, și care s'a sfîrșit prin aceea, că corăbiile americane au fost silite a-se retrage. Scirile americane spun, că corăbiile lor n'au suferit nici o pagubă, ér telegramele din Madrid spun, că tunurile spaniole au făcut mari stricăciuni la trei corăbii americane și pe una au aprins-o. Din tóte se vede, că Americanii au vrut să atace Santiago bombardându-l, dăr au fost respinși. O bătăiă hotărîtoare nu s'a dat, ba acum vine din Madrid altă scire ciudată, care spune, că flota spaniolă comandată de admiralul Cervera plecase deja cînd au venit corăbiile americane și că în port se afla numai corabia de răsboi „Cristobal Colon“, care a deschis un foc viu contra corăbiilor americane sprijinind focurile și forturile dela Santiago. Nu se scie, care e adevérul. Ministrul de marină spaniol, fiind întreat, a tăcut. Se ține foarte secret mișcarea flotei. Americanii se laudă acum, că vor tábări cu mare putere pe apă și pe uscat la insula Cuba asupra Spaniolilor. Vom vedé ce se va alege din aceste lauda. Nici Spaniolii nu vor dormi.

Purtarea Turcilor și a Evreilor în Tesalia.

„Mesagerul de Atena“ aduce triste aménunțe asupra *vandalismelor comise de Turci și a necinstirii purtării a Evreilor în timpul ocupațiunei otomane în Tesalia*. Eată ce serie numita foia între altele:

Pînă cînd vom căpăta sciri complete, ne vom mărîni a semnala, că mobilierul caselor părăsite de locuitori a fost mai mult séu mai puțin stricat, cînd n'a fost ridicat și vëndut samsarilor și Evreilor, cari urmau armata otomană. Casele țărănesce și colibebele păstorilor au fost aprópe pretutindeni distruse pentru a aprinde focurile de bivnac séu pentru pregătirea bucatelor armatei. Vandalismul Turcilor s'a esercitat mai ales asupra bisericilor, mănăstirilor, icónelor și obiectelor, ce servise cultului divin. Totul a fost pângărit. Autoritățile grecesci au primit ordinul de-a face imediat după instalarea lor în Tesalia o descripția exactă a orașelor, satelor și fer-

melor în momentul deșertării lor de armata turcescă. Cînd guvernul grecesc va primi tóte rapórtetele, va fi ușor de a-se face o idee aprópe esactă de pagubele cauzate de Turci. Tot așa de ușor va fi de a-se fixa suma rechisițiunilor operate de armată și care se urcă la mai multe milióne. Dăr niciodată nu se va puté indica, chiar aproximativ, extorcările comise de încartierării și colónele ușóre însărcinate cu menținerea ordinei, care găzduiau pe la locuitori și-i prădau fără mila.

Sa cunóscé purtarea Evreilor față de compatrioții lor creștini în timpul sosirei trupelor turcesci în Tesalia. Ei nu s'au mulțumit însă de a primi atunci pe Turci, ca pe nișce liberatori, dăr le servirá apoi ca mijlocitori pentru a transporta și vinde la Elasona și la Salonic obiectele furate din casele grecesci. În urma acestora nu e de mirare să aflăm, că mai mulți dintr'inșii, cei mai compromiși prin servilism și rapacitate, își propun de-a părăsi Tesalia înainte de sosirea armatei grecesci.

SCIRILE ZILEI.

— 23 Maiu v.

Fundațiune pentru meseriași. În rëndul acelor binefăcători ai némului nostru, cari din agonisela lor au dat sume însemnate cu scop de a-se sprigini meseriile între Români, s'a inseris și d-l *Ioan Vișa*, un brav și însuflețit Român din munții Abrudului, care acum trăese retras în Sibiu. D-l *Vișa* a făcut adecă o frumósă *fundațiune de 16,000 fl. pentru meseriași români*. Suma acasta a pus-o generosul fundator la dispoziția Esol. Sale Metropolitului Victor Mihalyi din Blășiu, în hărtii de valóre.

Timbre noué. Cu 1 Iulie st. n. din acest an vor fi puse în circulația timbre noué pentru documente, al căror preț va fi scotit în coróne. Nouéle timbre vor fi de câte 1, 2, 4, 6, 8, 10, 14, 20, 24, 30, 40, 50 și 73 filerî, apoi de câte 1 corónă etc. Cu total vor fi vre-o 29 feluri de timbre. Timbrele vechi, cari sunt astăđi în circulația, vor mai puté fi folosite numai pînă în 31 August n. c., ér din 1 Septemvre încolo nu se vor puté folosi, decăt timbre de cele noué. Timbrele vechi însă vor puté fi schimbate cu altele noué, însă numai pînă la finea lui Septemvre, ér dela Septemvre încolo se vor consideru ca eșite cu totul din valóre și nu vor fi primite și schimbate nicăiri.

Visita prințului Bulgariei în România. „Drapelui“ anunță, că la Agenția bulgară din Bucuresci nu se scie încă, decă principele Ferdinand al Bulgariei va visita curtea română înainte séu după călătoria Regelui Carol la Petersburg. — „Constituționalul“ află însă, că prințul Ferdinand al Bulgariei va sosi în Bucuresci în 3 Iunie st. v. și va sta 3 zile. El va fi însoțit de

care mândrii povestesc despre Pinte Vitézul, și pentru susținerea memoriei lui, mai multe locuri frumóse le-a numit după numele lui Pinte Vitézul, precum: „*Poiana Pintei*“, „*Petra Pintei*“, între altele și eu cunosc un isvor în Chior în vârful unui deal împodobit dela natură cu păduri frumóse, unde se întélnesc șapte hotare cu șapte comune, anume hotarele comunelor: Fericea, Curtuișul mare, Stejar, Mireșul mare, Ieud, Chelintă și Iedera, care se numesc „*Fântâna Pintii*“.

După numele lui sunt numite și alte locuri în ținutul Băii-mari, despre care dîce poporul, că acolo s'a odihnit Pinte Vitézul după luptele, ce le-a avut cu inimicii săi. Între inimicii lui Pinte, poporul amintesc mai ales pe burgheșii orașului Baia-mare, unde și-a aflat Pinte Vitézul mórtea, precum acasta fórte frumos o descrie poporul în o baladă publicată în colecțiunea d-lui Dr. At. Marienescu.

Cumcă cine a fost acel Pinte

Vitézul, care a fost atît de iubit de poporul român din părțile Băii-mari, în care timp a trăit și ce activitate a desfășurat, — mă voiü sili a răspunde în rëndurile următoare, după tradițiune și, încât imi stă în putință, după documente istorice.

După tradițiune, Pinte Vitézul s'a născut în comuna Mogója, nu departe de Lăpușul unguresc, în comitatul Solnoc-Dobâca, însă murindu-i părinții și rămânend orfan, l'a luat la sine și l'a crescut familia Raț din Pitiiritea, o comună românească, nu departe de Mogója. În casa acestei familii, — ai cărei descendenți și astăđi trăiesc în Pitiiritea ca proprietari mari și Români, — precum spune poporul, Pinte n'a fost prea bine tractat, pentru-că și mîncarea din blid nespălat i s'a dat, și între altele asta să fi fost cauza, că Pinte, cînd a ajuns etatea juneții, într'o di a dispărut din casa familiei Raț și mult timp n'a sciut nimenea, ce s'a făcut; după un interval óre-care s'a reintors în

Pitiiritea la familia lui Raț, îmbrăcat în vestimente haiducesci, cu pistóle la bréu, și a dîs cîtră servitóra, care era la familia Raț cînd ședea și dînsul acolo și trăia încă și la reîntórcerea lui, să-i aducă blidul din care îi deduse lui de mîncare cînd era mic; servitóra aducend blidul, el l'a umplut cu galbin și dând înderét servitórei blidul plin cu galbin i-a dîs: „Fiind-că, cît timp am ședut aici, numai odată mi-ai dat mîncare din blid spălat, numai odată țî-l umplu cu galbeni; de cumva ai fi spălat blidul mai de multe-orî, acuma și eu mai de multe orî țî-l-ași umplé cu galbeni“. Apoi a dispărut érašî.

Se dîce, că ca june, scia așa de bine hori și șuera, încât omul și flămend l'ar fi ascultat.

Sciind eu din tradițiunea poporului, precum și din balada mai sus amintită, că Pinte a murit în Baia-mare, ba auđend și de aceea din bêtân, că chica lui Pinte înainte de anul 1848 au vędut-o pe pórtă ora-

șului Baia-mare, unde a fost pusă de magistrat îndată după mórtea lui, ca să se convingă poporul din giur despre mórtea sa, care nu credea, că un așa vitéz mare, cum îl ținea poporul pe Pinte, să pótă muri de glonț de pușcă: în anul 1873, cînd încă era tribunal în Baia-mare, eu ca avocat adeseori umblând pe acolo în afaceri advocatiuale și făcend cunoscință cu arhivarul de atunci al orașului Baia-mare, l'am rugat să cerce în arhiv anumite date autentice referitoare la Pinte, despre care poporul și astăđi scie așa multe povești; amintitul arhivar mi-a implinit rugarea și într'o di chemându-me la sine în oficiu mi-a aratat așa numitele „*Analele orașului*“, cari sunt conduse din timpuri vechi și în cari se află însemnate în ordine cronologică evenimentele mai mari referitoare la orașul Baia-mare. În aceste anale la anul 1703 se află scris unguresce, că Pinte Grigor cu o cétă de ómeni de-ai lui, atacend cetatea

primul ministru Stoilov, de ministrul de război colonel Markoff și de mareșalul conte Bourboulon. Cu acesta ocaziune se va face pe platoul dela Cotroceni o mare revistă de trupe. Prințul Bulgariei va face o excursiune la Curtea de Argeș.

Congresul Ligei. Duminecă și Luni se va ține în București în sala Ateneului congresul anual al Ligei culturale române, după următorul program: Duminecă 24 st. v. ora 9 dim. Alocuțiunea presidentului comitetului central, Raportul secretarului, Raportul Censorilor; ora 2 p. m. Alegerea comitetului central. Propuneri eventuale. Luni 25 Mai st. v. Continuarea discuțiunii în cas când nu s'ar termina.

50 de adunări de muncitori. Muncitorii socialiști din Budapesta vor ține mâine nu mai puțin ca 50 de adunări de-odată. La ordinea zilei va fi *votul universal*.

Nouă școlă de artilerie. Ministerul comun de război a primit planul, ca lângă Baden să se înființeze o nouă școlă militară de artilerie, spre care scop consiliul comunal din Baden a dat un teritoriu de 70 jugere. Zidirea va costa două milioane fl., ea va primi 800 de elevi și 40 de ofițeri. Lucrările pregătitoare s'au început deja și în timp de doi ani școlă va fi gata.

Un grof, care nu e grof. Diarul „Hazzank” află, că un magnat ungar din comitatul Odorheiului a făcut arătare la președintele camerei magnaților, dovedind cu acte, că groful Haller Iános, fișpanul comitatului Odorhei, nu este grof și nu are dreptul de-a purta numele de grof, prin urmare nu are nici drept de-a face parte dintre membrii camerei magnaților. Moșul fișpanului, ce-i drept, a fost grof, dar acest grof a avut un fiu nelegiuit cu servitoarea Susana Kleisch, cu care mai târziu s'a și cununat. Cununia lor însă n'a fost validă și legală, deore-ce s'au cununat la un preot reformat, pe când atât groful, cât și servitoarea Kleisch erau catolici. Prin urmare fiul nelegiuit al lor nu s'a desbrăcat de caracterul nelegiuității și nu i-s'a cununat să poarte nici titlul de grof, nici numele de Haller, ci numele lui trebuia să fie Kleisch. Acesta e numele adevărat și al fișpanului de azi al comitatului Odorhei, er nu „grof Haller Jozsef”, cum se numește el. Magnatul ungar, care a făcut această arătare, cere atât dela președintele camerei magnaților, cât și direct dela Majestatea Sa, ca pe fișpanul comitatului Odorhei să-l ștergă dintre membrii camerei magnaților.

Rupere de nori. În 30 spre 31 Mai în noaptea o mare rupere de nori a fost în *Abauj-Szanto*. În urma ploii grozave apele au crescut puternic, au acoperit drumurile și au intrat prin case. Tote riturile și sămănăturile au fost inundate. Pagubele sunt mari de tot. Apa *Hernad* a eșit din alviă

și aproape de Vijolț a răpit cu sine 300 de oi.

Fluturi stricăcioși. Din *Eger* se anunță, că în comitatul Heves fac mari pustiiri nisce fluturi, cari abia eșiți din găoace decimază în mare măsură fructele în dezvoltare. Pagubele, ce au făcut până acum acești fluturi, sunt foarte însemnate și locuitorii nu pot nici într'un chip să scape pomii de ei.

Societatea „Tinerimea Română” a serbat Joi a 21-a aniversare la Ateneu. Pe la orele 2, deschiderea serbării a fost anunțată prin imnul „Deșteptă-te Române”. După-ce corul școlii primare și normale al „Societății pentru învățatura poporului român” a intonat „imnul regal”, d-l Nicolae S. Dumitrescu, președintele Societății, a ținut o frumoasă cuvântare ocazională, prin care a arătat scopul și mersul societății. S'a făcut apoi distribuția premiilor acelor elevi și elevi, cari au reușit la examenele dela concursurile societății „Tinerimea Română”, 16 premii au fost acordate elevilor dela școlă primară din calea Griviței, școlă care s'a înființat acum doi ani și astăzi are numai trei clase. Acastă școlă, care a eselat la aceste concursuri, are, dice „Drapel”, un conștient și laborios corp didactic, care a și fost viu felicitat din partea d-lui președinte.

Producțiunea tinerimei române din Brașovul vechiu se va ține mâine sêră, în ziua de Rosalii, la otel „Nr. 1”. Se atrage încă-odată atențiunea publicului român asupra ei.

Școlile agricole pentru femei în Rusia. Școlile agricole pentru femei se înmulțesc în Rusia. Școlă practică din *Sosoulsinskaya* din guvernamentul Kievului, înființată acum de cece ani, a început să dea rezultate cât se poate de favorabile pentru agricultură. Caracterul acestei școle este cu totul practic durată studiilor este de un an în timpul căruia elevele capătă cunoștințele necesare cu privire la rolul lor în agricultură Lăptăria, crescerea galitelor, crescerea vitelor și mai cu seamă a porcilor, cultura legumelor, a plantelor textile, agricultura, piscicultura, conservarea recoltelor, formază totalul de cunoștințe care se predau din punct de vedere cu totul practic. În afară de acesta, economia domestică are partea sa ca și economia rurală și comptabilitatea nu mai puțin constituie un capitol important din acest învățământ agricol. Școlă are până la 30 eleve pe an, ea posedă un teren de 1650 hectare, 40 vaci, o pepinieră o grădină de legume de aproape 20 hectare etc. În o altă școlă „Școlă de menajere și de fermiere” nivelul educațiunii agricole este mai ridicat. Acastă școlă a fost înființată în anul 1889 în guvernamentul Kowne la Ponemune. Durata studiilor este de 2 ani și elevele nu sunt admise decât pe baza certificatelor de absolvire a învă-

țământului primar. Elevele sunt interne, numărul lor variază dela 50-60. Învățământul agricol secundar este predat în școlă de economie rurală din *Preobragenskaya* guvernamental Tscheringow, cu o durată de studii de patru ani. Învățământul teoretic este complectat cu cel practic. Școlă dispune de laboratorii, câmpuri și anexele necesare oricărei ferme. Ea posedă 80 de vaci, o lăptărie model, grădini etc. Din cele relatate reese că pe tărâmul agricol, cestiunea instruciunii femeii în Rusia face zilnic progres.

Principe înecat în mare. Din Londra se telegrafiază, că după o scire din New-York corabia „Jean Gray” s'a cufundat în mare în drum spre Klondyke. Corabia acesta ducea expediția principelui italian *Ludovic Amadeus*, care plecase spre polul nordic. Dintre călătorii numai trei au putut scăpa cu viața, și se dice, că chiar *principiele s'a înecat în mare*. „Agenția Reuter” spune, că 35 călătorii și-au aflat mărtea în valuri, despre sârtea principelui însă nu se scie nimic sigur. *Ludovic Amadeus*, principe de Abruzzo, este al treilea fiu născut al principelui Amadeus Ferdinand de Aosta, fratele mai mic al regelui Italiei Umberto. El e numai de 25 ani, și cu două luni înainte a plecat spre polul nordic. „Agenția Stefani” din Roma dice, că scirea despre mărtea principelui n'ar fi adevărată.

Diplomat bătut. Lui „Frankfurter Zeitung” i-se scire din Constantinopol, că doi Armeni hamali au pândit înaintea consulatului holandes din Constantinopol pe secretarul rusc de ambasadă *Krutinski* și l'au bătut cu bastoanele. Servitorii armați ai consulatului au prins pe Armeni și i-au dus la palatul ambasadei rusești.

Esamen de pian. Duminecă în 5 Iunie st. n. la 4 ore p. m. se va ține în sala școlii ev. de fete esamenul de pian al elevilor D-nei *Helena Gärtner*. Programul constă din vre-o 19 puncte. Vor cânta între alții: studentul A. Bogdan, d-rele *Titica Starostescu*, D-ra *Puscariu*, *Elvira Muntean*, *Miși Popp*, *Catinca Muntean*, *Florica Ciurcu*, *Ghiți Ciurcu*, studentul *Comșa* etc.

Incălcare de frontieră. Din *Paris* se scire, că 20 de soldați germani au trecut *Mars-la-Tour* frontiera (granița) franceasă. Doi soldați franceși și pășitorii de graniță i-au făcut atenți, că sunt pe teritoriu franceș, însă soldaților germani nu li-a păsat de acesta și când Francesii au protestat de nou, soldații germani au scos baionetele. Pășitorii franceși vedând îndrăsnela Nemților au scos revolverele și unul dintre ei dise: „Cărați-vă îndărăt, ori vă sfărăm capul”. Ca dovadă a acestei întelniri, Francesii au luat cu ei chipul unui soldat german.

Impăratul german în Palestina. Wilhelm II împăratul Germaniei va pleca pe

la finea acestui an la Palestina și în Ierusalim va inaugura noua biserică a Mântuitorului. La serbarea acesta vor fi invitați toți principii protestanți și bisericile protestante.

„Moșii”. O lume imensă, scire „Drapel” cum nu s'a mai vădut la Moși (marele tîrg din București) a fost er în cursul zilei Sf. Constantin și Elena, și până târziu noaptea. La ora 5 p. m. au vizitat Moșii M. S. Regele și Altețele Lor Regale Principele Ferdinand și Principesa Maria. Tote tramvaiele și tramcarele, cari se duceau și veneau dela Moși erau complete, er capetul trăsurilor, cari intrau la Moși, se afla pe bulevardul Pake și nu puteau să înainteze, decât cu mare anevoe, la pas și oprindu-se la fă-care moment. Aglomerația cea multă de lume se datorește în mare parte și repaosului Duminical. Am aușit omeni, cari spuneau, că n'au vădut nici-odată până acum acest tîrg, din cauză că nu-și puteau lăsa prăvăliile singure în oraș. Câte opt tramvae tixite de lume veneau și plecau la intervale de câte-va minute. Tîrgul a fost vizitat er de peste 500 mii de omeni. Comercianții s'au recompensat de paguba, pe care li-au cauzat-o ploile din urmă.

Băile de abur, de vană și de hidroterapie din loc vor fi deschise mâine, în ziua primă de Rosalii, numai până la ameli, er Luni vor fi totă ziua închise.

Urmarea grăznică a unei certe. Din Vâlcea (România) se scire, că pe la începutul acestei săptămâni s'a făptuit o crimă îngrozitoare în comuna Tăsu. Doi locuitori, Nicolae I. Dulăcioiu și Nicolae Băiașu, s'au luat la certă din cauza unui gard, pe care voia să-l facă unul din ei, căci sunt vecini. Cărta a devenit din ce în ce mai violentă, așa că la un moment dat Dulăcioiu ridică o sapă, pe care o avea lângă dînsul, și dedă o lovitură puternică în cap lui Băiașu. Acesta a cădut la pământ mort pe loc. O mulțime de lume s'a adunat imediat la aușul acestei crime îngrozitoare. Criminalul a fost arestat imediat și dat pe mâna parchetului. El va fi judecat de Curtea cu jurați de Vâlcea.

Copilul cu cap de pasăre. Încă numai câte-va zile se poate vedea în Brașov (Strada lungă Nr. I, lângă „Otel central”) renumitul om în miniatură, cu capul, ce sémână a pasere, Ioan Doboș. Acesta e în anul al 18-lea al etății, dar nu e mai înalt, decât un copil de vre-o 5 ani, er capul lui nu e mai mare, decât al unui nou născut. La nascere a fost numai de o jumătate chilogram de greu (adeacă de 0,5, nu de 5 kg. cum s'a tipărit din erore în numărul trecut de Duminecă). Eri sêră micul Doboș s'a prezentat la reuniunea medicilor din Brașov, unde l'au vizitat cu mare interes. Atragem atențiunea la anunțul, ce se publică pe paginile din urmă.

Baia-mare, la pórta de cătră răsărit a cetății un orașan l'a pușcat așa, că îndată a și murit, omenii lui apoi au fugit.

În aceste anale Pinte se numește „hollómezei Pinte Grigor”, va să dice „hollómezei” însemnă ori predicatul nobilitar, ori locul nascerei, eu însă probilitatea din urmă o cuget a fi mai temeinică, pentru-că satul Mogója, în care după tradițiune s'a născut Pinte, și astăzi se numește pe unguresce „Hollomezó”.

S'a mai aflat atunci în arhiv, și cred că și astăzi sunt acolo, încă două documente referitoare la Pinte, unul scris în limba ungară, în care un pretore (solgăbiru) din Maramureș cu numele Iura György înșciințază oficios orașul Baia-mare, că prădând Pinte în Maramureș, merge în contra Băii-mari și face pe orașeni atenți să se pregătescă în contra lui. Celalalt document este scris în limba germană de un general austriac cu datul Sătmar, în

care și acesta face atenți pe Baia-măreni, că Pinte, ca conducător de guerilă, merge în contra orașului; acest document este mai estins decât celalalte, însă cuprinsul întreg l'am uitat, precum și numele generalului.

Se scie din istoriă, că pe timpul morții lui Pinte, Racolța a avut lupte mari cu Austriacii; eu așa cuget, că Pinte a luptat pentru cauza susținută de Racolța, cu care au simpatizat Românii din aceste părți, și asta să fi fost cauza, că Pinte a luptat în contra orașului Baia-mare, unde și atunci au fost mulți diregători erariali, cari și ca Nemți și ca diregători erau partizanii împăratului, contra căruia s'a fost resculat Racolța (Francisc Racolța II.)

Se scie din istoriă, că pe timpul acela a bătut galbeni cu inscripțiunea „pro libertate” Nicolau Berceni, generalul lui Racolța, în Șemniț (Selmezbánya); de acești galbini vor fi fost și aceia, cu cari a um-

plut, după tradițiune, Pinte blidul servitorei lui Raț din Pitiiritea.

Despre familia Pinte, din care s'a născut Pinte Vitezul, fiind-că prin Mogója n'am umblat nici-odată, nu sciu scire nimic, că ore există și acum, ori ba? Deore-ce familia Pinte, care se află de present în Chior în comunele Remetea și Fericea, a fost familiă nobilă și s'a bucurat de tote privilegiile nobilimei înainte de anul 1848, cu totă probabilitatea deduc, că Pinte Vitezul a fost născut nobil, și poate că pentru aceea s'a crescut ca orfan, după tradițiune, în casa familiei nobile Raț în Pitiiritea, că baremi după mamă a fost în rudenie cu această familie.

Străinii dice, că Pinte n'a fost un erou al libertății poporului, cum îl consideră tradițiunea poporului român din părțile Băii-mari, ci un căpitan de hoși. Așa părere sinistră însă să nu ne ducă în rătăcire pe noi Românii, pentru-că, cum se vede în cronica lui George Șincai la

anul 1703 toți istoricii, precum Cătona, Ghebhardi și alții, pe toți partizanii lui Racolța (Francisc Racolța II), între cari a fost până la un timp și contele Alesandru Károlyi, îi numesc hoși, din cauză, că au fost revoltanți. Drept aceea, eu cred, că ar merita, ca viața lui Pinte și faptele lui să se facă obiectul unei cercetări critice din partea istoricilor noștri. Documente istorice, așa cuget, că se vor afla în arhivele comitatelor învecinate cu Baia-mare.

Așa crie d-l Nicolau Nilvan în „Gutinel”.

V.

D-l *Vasilii Vaida*, în n-rul 38 al „Gutinelului” din 1889 ne dă următoarea notiță istorică, care, ca și a d-lui Nicolau Nilvan, face multă lumină cu privire la viața acestui om neînfricat de sbirii aceluși timp.

Mărtea lui Pinte Vitezul.

Baia-mare, unul din cele mai vechi tîrguri ale țării, la anul 1142 fiind de că-

Concerte. Măne s'era va concerta mușica militară în grădina otelului „Pomul verde”. Intrarea 30 cr. Inceputul la 8 ore s'era.

— Tamburașii, cari au cântat până acum la „Pomul verde”, vor cânta mâne s'era la restaurantul „Fleischer”, ér de Luní incolo vor cânta éráși la „Pomul verde”.

— Musica orășenescă va concerta mâne la 5 ore d. a. la casa de tir. Intra-rea 30 cr. Luní va concerta la restaurantul de pe promenadă. Tot Luní, la 6 ore p. m., va cânta și pe promenadă.

Impărtașire importantă. Chiar și o gustare moderată de mâncări greu de mistuit aduce adeseori suferințe de stomac, care la început apare cu dureri de stomac, rigăeli, vésături etc. Contra acestor aparițiuni de bóle cel mai bun mijloc cu efect este *Dr. Rosas Lebensbalsam* din farmacia d-lui B. Fragner, Prag 205—III. Se póte căpăta în toate farmaciile. Să se ferescă de imitații.

Aparate de fotografie pentru diletanți. Firma A. MOLL, liferantului curții c. și r. din Viena Tuchlauben Nr. 9 își recomandă amatorilor de fotografare, articolele sale necesare pentru fotografia. La cerere trimite liste ilustrate conținând prețurile. Depozite în Brașov la F. Jekelius, F. Kelenen, Victor Roth farmaciști. Teutsch și Tartler, D. Eremias nepoți

Adunare de învățători.

Din tractul Biei, Maiú 1898.

De prin partea noastră de mult nu am citit nimic, par'că pe aici nu s'ar ivi fapte demne de a fi cunoscute publicului român, nu ar fi inteligență și pene bune, cari se publice lucrurile de pe aici și se țină în curent publicul român despre starea noastră. Déca mulți nu o fac, Vă rog, D-le Redactor, să-mi dați voiă, ca după debilele-mi puteri să Vă comunic eu o parte mică din lucrurile noastre, și anume ceva despre „Reuniunea învățătorilor gr. cat. din tractul Biei.”

Reuniunea noastră până acum, în înțeleșul statutelor, și-a făcut încât-va datorința, urmând cursul cel mai normal, neestindându-se nici prea departe, nici lăsându-se adormită pe timp nedeterminat. S'a ținut la timpul său adunarea de tómnă în Sân-Miclăuș cu un succes atât moral, cât și material, destul de frumos, căci pe lângă membrii învățători au luat parte la adunare conducătorul tractului și încă alți 4 preoți, cari toți s'au făcut membri, parte ordinari, parte ajutători urmărind în același timp cu deosebire interes debaterile reuniunii: Nu mai puțin binevoitori s'au arătat față de reuniune țeranii noștri, luând și ei parte la adunare, ba și din comuna învecinată Bia au luat parte la acea adunare 4 fruntași, înscriindu-se ca membri ajutători; țeranii din Sân-Miclăuș, spre laudă să le fiă, s'au prezentat în număr frumos. Cum se vede s'a început bine, fiind aceea prima adunare dela înființarea reuniunii.

Intr'adevăr e lucru cam vechiú, căci acesta a fost la 30 Octomvre 1897. Dér vréu să pun acea adunare în compoziția cu cea de primăvară, care a avut loc acum la 8 Maiú în șóla gr. cat. din Feisa.

Timpul destul de frumos a ușurat comunicația, dintre 15 învățători tractuali s'au prezentat 13, lipsind 2, cari până la ziua adunării, conform unui conclud din adunarea precedentă, erau datorți a-si motiva absența, dér n'au făcut'o, ba unul mi-a spus, întâlnindu-l după adunare, că și-a uitat (!)

Desbaterile și acum au mers în tótă ordinea. În special asupra prelegerii practice, ținută de *Teodor Pănzam*, președintele reuniunii, s'a iscat o discuția viuă și o critică liberală sub presidența interimală a notarului reuniunii, Romul Rusu. Bucata de citire „Aprinđiórele séu lemnuțele”, temă alésă liber de propunător, a fost destul de potrivită. Fiind propunătorul un învățător de bun nume, a fost urmărit în decursul propunerii cu tótă atențiunea din partea membrilor. Inș numai unul și-a luat notițe în scris asupra prelegerii, acela a și putut face critică mai esactă; căci ori-cum ai urmări, ori-cum ți-ai încorda atențiunea, totuși frazele singuratiche nu le poți ținé în memoriă, și în urmă nu se pot arăta defectele, asupra cărora se se atragă atențiunea propunătorului și cari într'o propunere pot sé strice și ce e bun. Neatrăgându-i-se a'atențiunea asupra lor, propunătorul nu le va evita nici în viitor și atunci rămânem tot la metodel vechiú și ruginit de acum câți-va decii de ani. Cu aceea, că la urmă se face o critică superficială, dându-se nota generală de: „eminentă”, „laudabilă”, „bună” etc. nu este ajuns scopul. Un propunător de o atare clasificăție sé nu se măgulescă, căci a perdut în loc sé câștíge. Asta e rên, că mulți încă nu sunt în clar asupra adevératului înțeles al cuvântului „critică”. Cred, că aceea însămnă numai a vorbi de réu. Recomand d-lor colegi, ca în viitor fiă-care sé aibă câte-o bucată de hârtia și câte-un creion, ca să-si noteze tot ce póte și crede de lipsă. În sfârșit propunerea s'a considerat de „bună”.

Disertantele *Ioan R. Poșa* prin tema „Șóla” ne-a arătat diligența, cu care și a lucrat tema, făcând prin espunerile sale bună impresia asupra ascultătorilor.

Din celelalte debateri am vedut și s'a constatat cu regret, că până acum s'a făcut fórté puțin. Reuniunea este de un an de zile și în așa dîsa „Biblioteca” nu avem nici o carte. Dela comitetul central încă nu s'a primit nici o scriptă în cauza reuniunii; tótă corespondența s'a mărginit la subșternerea protocolului luat în adunarea de tómnă a despărțământului. Deși în protocolul acelei adunări au fost câte-va propuneri, a căror rezolvare sta numai în puterea comitetului central, totuși până acum acel comitet nu a răspuns nimic referitor la acele propuneri. Ți face impresia,

că comitetul central nu stă în nici un raport cu despărțămintele. Care este cauza, nu știu. E regretabil, că totul ne arată o stagnare. Nu e mirare, că spiritele cam încep a se cam îndoi în progresul reuniunii.

La adunarea de tómnă am avut ca participanți 5 preoți, acum nici unul, nici măcar preotul local. Au dóră noi, învățătorii, nu suntem vrednici, ca să fim ascultați și secundați în afacerile noastre de directorii noștri școlastici? Afară de aceea suntem încă în fașa desvóltării, și am avé lipsă de înțeleptele sfaturi ale preoților, ca așa mai iute sé ajungem la fînta, pentru care luptă tóte popórele. Cer scusele d-lor preoți din tractul Biei, căci am constatat acest lucru, încât priveșce adunarea de primăvară. Ba noi ne putem lauda, că în adunarea de tómnă am fost onorați cu prezența conducătorului tractual și a 4 preoți cari toți s'au făcut membri pe an. 1897/8; dér, cum am citit din unele rapórté și din protocóiele altor despărțăminte, în unele nu este nici un preot membru. Soiu un tract, în care au asistat la adunarea învățătorilor din tómnă trecută numai 2 preoți, dér cu tótă insistența membrilor nu au voit a se face nici unul măcar membri ajutători cu taxa de câte 1 fl. la an. Óre încă și acum sé mai stea părețele indiferentismului între stadiul preoțesc și învățătoresc, acum când mai strînși trebuie sé stea umér la umér pentru apărarea nemulii romănesc de atâtea furtuní și ná-paste, ce vin și de dî?! Neajutându-ne reciproc, rămânem tot în stadiul cel vechiú și calea, ce alte popórá o fac în 10 ani, noi trebuie sé o facem în 100 de ani. La noi, ca confesiune, Biserica și Șóla sunt două concepte indivisibile și întregitóre una celei-alte.

Nu mai continuu pe calea acesta, căci mé dóre inima și unii imi vor socoti-o ca un moment de pesimism; fiă ori-cum, dér e constatat și trist adevér.

Deci mé întore éráși la activitatea adunării. Invéțătorii nu și-au putut uita de prea bunul și vrednicul Archiereu, Escelența Sa Dr. Victor Mihalyi, și-au ales o deputațiune constătóre din Romul Rusu și Ioan Frățilă, cari în persoană sé exprime Escelenței Sale sentimentele lor de fidelitate, supunere și recunoscintiță pentru părintésca îngrijire, ce o pórtă corpului învățătoresc.

Adunarea de tómnă se va ținé în Sâncel; de propunător practic a fost ales Ioan Frățilă, invéțător sec. la acea șóla, ér disertante Filimon Hălmăciu. Doresc, ca la aceea adunare într'un gând și o simțire sé ne întâlnim toți cei cari dorim progresul șólei noastre romănesci.

Mare lipsă se simte de un organ al Reuniunii archidieceșane, în statute încă e prevédută editarea unei foi pedagogice; dorim sé se ia măsurii pentru apariția cât

mai grabnică a fóiei, căci multe s'ar îndrepta și mult am câștíga.

Un învățător.

Esamene la sate.

Protopopiatul Ernutului, 1898.

Cucerda-română. S'a ținut examenul în 29 Maiu, presentii 55 școlari. Fiind și de Duminecă, a luat parte mulțime de popor și inteligență sub președinta M. On. D-n Aron Gerasim, protopopul acestui tract. S'au examinat băieții din tóte obiectele de învățământ: Religione, l. română, gramatica limbei române, l. maghiară, Matematică, Geografiă, Constituțiune, Istoria patriei, Fizică, Economía și Cântări. Răspunsurile ne-au satisfăcut pe deplin. Au escelat 3 școlari prin predarea dialogului „Invéțatul, Meșteșugarul și Plugarul”. D-l *Dumitru Muntean*, funcționând de 4 ani ca invéțător în această comună, a dovedit pe deplin, că e consciu de chiámarea sa. Progres fórté bun. Ocupațiunile scripturistice din l. română și maghiară în număr de 40, precum și clasificățiunea școlariilor s'au aflat, în vederea tuturor, în cea mai bună ordine.

Subpădure. Aci s'a ținut examenul în 30 Maiu d. a. presentii numai vre-o câți-va poporení; școlari au fost de față 18. Clasificățiunea și ocupațiunile scripturistice lipsiau cu desévirsire. S'au examinat școlarii din: Catechism, Cetit, Matematică și Geografiă. Răspunsuri mai slabe nici nu se pot inchipui; din Geografiă d. es. începú invéțătorul ast-fel: Spune-mi, copile, unde se află „Brassó”, nesciind copilul l'a întrebat unde se află „N. Szeben”? Un óșpe întrebă pe băiat: „în ce țéră ne aflăm noi?” Nesciind băiatul răspunde, invéțătorul îi șopti în auđul tuturor: „în Europa!” Cam astfel au fost și puținele răspunsuri, ce au urmat. Invéțător interimal D-l *Petru Pop*, parochul gr. ort. al acestei comune.

Lăscud. Examenul s'a ținut Marți în 31 Maiu fiind presentii 60 școlari. S'a invocat Spiritul sânt prin cântarea „Împérate cereșce”. Ocupațiunile scripturistice fórté frumóse în număr de 70, espuse pe masă în vederea publicului în 2 esemplare: 43 în l. română, 27 în l. maghiară. Clasificățiunile elevilor, precum și programul materiilor percuse din fiă-care obiect de învățământ pregătite în cea mai bună ordine. S'au examinat elevii din: Religione, l. română, l. maghiară, Geografiă, Constituțiunea patriei, Istoria patriei, Istoria naturală, Fizică, Matematică și Cântări. Discursurile adresate D-lui protopop, d-lui director și óșpeților atât înainte, cât și după examen, precum și două frumóse Dialoguri predate de câte 2 băieți și 2 fetițe, ne-au convins, că d-nul *Emiliu Fráncu* este un invéțător nu numai diligent, ci și fórté punctual. Progres fórté bun. Intre óșpeții streiní a fost și d-l Ioan Anca, paroch

tră regele Ungariei Geza II colonisată cu Sași, numită în actele publice de pe la anul 1329 *civitas de rivulo dominarum*, ceva mai târziu: *rivulus, rivali dominarum, rivulinum*..... vestită prin minele de aur din delul crucii sub care zace întins orașul, împrejmuită dinspre méđă-đi de fostul Chior, dinspre sóre-apune de țera Oașului, dinspre méđă-nópte de romănescul Maramureș, răcorită dinspre sóre-résare de bórea bétránului Gutin — este de óre-care interes istoric pentru noi Români.

La an. 1469 regele Ungariei Mathia dá voiă cetățenilor, că deórece tégul este jignit prin cutrierările Valachilor din Muntenia, sé-si întărăscă orașul cu șanțuri și clădir de fortificațiune; la anul 1492 Dragffy de Béltég, mlădiță a unei vechi familii romănesci, intenteză proces tégovenilor pentru nisce păduri, în parte a și eșit invingător; la anul 1571 oficiantul dela mine (băi) Andrei Findeisen, pretinde că minele nu se pot cultiva, pentru-că hoții și furtișagurile Românilor sunt în această privință mare piedecă; la anul 1488 principele Ardealului Sigismund Bathori saréndeză baronului F. Herberstein pe

vreme de trei ani minele din Baia-mare, Baia-spie, Copnic și Lăpușul pe suma de 33.140 taleri sub condiția, nu cumva sé vëndă aur nebătut Românilor din Muntenia; la anul 1703 Pinteá Vitézul, un hoț român, ocupă cetatea Baia mare. Pentru-că întemplantarea din urmă ne priveșce încátva mai aproape, căđénd ea la începutul vécului XVIII și pentru-că pe cât scim istoricii noștri nu s'au ocupat de ea, sé o rein-prospătăm.

Ungaria pe la începutul seculului XVIII gema sub sarcina grea apăsătoare a unor consecințe fatale. Maghiarii priviau cu ochi induioșai cum li-s'au răpit rënd pe rënd de cătră Leopold I. drepturile străbune. Poporul de rënd suferia amar sub greutățile publice, cum erau soldații simbriași etc. și sta lipsit de ajutor și părăsit de aristocrație și nobilime. Români? Ei încă nu se bucurau de-o sórte mai bună, ba adese nu se bucurau nici de înlesnirile, de cari aveau parte compatrioții lor maghiari; aci sbiciul domnului de pământ svécnia și mai usturiu, bietul iobagi român muncia din greu din albul dîlei până în amurgul serii, abia avea cu

ce sé-si ustóie fómee, mulți dintre domni români trecereau în taberă străină, nime nu era sé aperse dinaintea legii pe țeranul nostru dela sate; sé nu ne mirăm, decă flăcării trupeiși și frumoși ca brađii își lăsau casa și masa, sapa și plugul și eșiau la hotare și margine de păduri, ca sé-si facă ei de ei dreptate, cum Pinteá și alții și alții își făcuse.

Se mai măria amărăciunea prin térirea cu sila la sânta unire. Documentele contimporane cu un glas ne mărturisesc, că unirea în multe locuri s'a lășit cu sila, cu arma. Astfel în părțile marmățene, în țera Oașului, în Sătmar, călugérul Esau, grec din Irebisondes, adus din Roma deodată cu Ioan Iosif Camellis, episcop grec din Sebastopol, decătră primatele Kollonich*) — a propagat unirea unde era trebuință și cu puterea armei. Amărăciunilor ivite din unirea cu sila nu s'a pus capăt în țéră nici chiar pe la anul 1761; așa „Memoarele” lui Rettégi György, scrise în

*) Veđi Szathmár vármegye fekvése, története és polgári esmérete = de Szimay Antal, vol. II. pag. 332, ed. în Buda la 1810.

vécul trecut, dér rămase necunoscute până-ce d-l Iorma Károly nu le-a dat la ivélă în anul 1885 în „Hazánk”, ne lámuresc pe deplin despre chipul de purcedere în lășirea sfinteii uniri.

Nu voiú sé đic cu acestea, că sunt contra unirei, ci și prin înșirarea acestei întâmplări voiesc a esplica, de ce Români s'au alăturat în număr așa de considerabil la résvrătorul Rakoczi Ferencz II, care la anul 1703 Iulie 15 (și nu 16) a intrat în țéră, pentru ca sé recăștíge vechile libertăți ale țerii și sie-si scaunul stăpânirei. Pe această vreme era și Pinteá la culmea mării sale. Și Pinteá a avut rol destul de însemnat în acest réșboiu, mai bine đis în această réscólă pusă la cale de Rakoczi și de amărăciunea și neînfrénarea populațiunii din țéră.

Prin Marmăția, Ugocea, Sătmar și Sélagiu chiar și astăđi mai pomenesce țeranul nostru, în serile cele lungi de érnă, băieților séi despre un vitez, despre un lotru, pe care nu il prindea nici plumbul. Balade frumóse, plásmuite de ingeniul poeticesc al Románului dela sate, eterniséză numele acestui lotru fáimos. Ci câte odată

gr. cat. în Subpădure. La finea esamenului s'au distribuit mai multe cărți ca premii școlarelor, din contribuțiile generoase ale d-lor Moise Birtolon mare proprietar, Iosif Socol paroch, George Muntean proprietar, Emiliu Almășan comerciant etc., cari spre laudă fiă-le ăis se învătă mult de cauza învătămentului nostru.

Șomștelnic. Mercuri în 1 Iunie a. m. s'au ținut esamenul, fiind prezenți 29 școlari; clasificățiunile lipsiau, scrisori de probă în număr de 9, d'er și acele cu neglijență scrise. În curte ierba era crescută de cósă până în ușa școlei, căci de vre-o 4 săptămâni n'a prea fost călcată nici de învătător, nici de elevi. Încă la început a declarat învătătorul, că nu pôte ține esamenul, că nu sunt școlarii cei buni în școlă. Progres puțin de tot. Despre d-l învătător *Filon Bichiș* s'a publicat, că ar fi donat la școlă 100 fl., d'er m'am convins, că nu este așa.

Chirileu Mercuri, în 1 Iunie, d. a. s'au ținut esamenul. Prezenți 21 școlari. Clasificațiunii și ocupațiunii scripturistice 2, d'er slabe. S'a esaminat din: Religione, l. română, Matematică, Geografia, Fizică și cântări. Răspunsurile slabe; s'a vădut și lipsa de disciplină, căci răspundend unul, alți 2—3 îi șopteau în auzul tuturor. Deși d-l învătător *Stefan Nilca* de 9 ani funcționează în această comună, progresul e foarte puțin.

Din Bihor, Maiu 1898.

În 12 Maiu n. s'au ținut esamenul la școlă confes. gr. cat. română din *Chiuag* (Kövagh), în prezența protopopului districtual, a preotului ca director și a vre-o doi-trei oșpeți. Începând cu rugăciunile, Catechism și Istoriă biblică, toți cei întrebați au dat cele mai frumoșe și precise răspunsuri, dovadă, că preotul local d-l *Antoniu Popp*, ca director și catechet, co-răspunde înaltei sale chiamări, căci precum în biserică în totă Dumineca și la tôte s'rbătorile dă cele mai salutare poveți prin frumoșele sale predicți, așa și în școlă ca catechet a fost în tot-d'euna la locul s'eu.

Forțe îndestulți și mulțamiți am rămas și cu d-l învătător *Ioan Miculiciu*, căci un progres atât de frumos, cum a făcut d-sa în anul acesta cu băeții dela școlă din *Chiuag*, până acum nici un învătător dintre căți au funcționat aici n'a făcut. Începând dela cetit, scris, continuând cu tôte studiile prescise în planul de învătăment, până la comput, toți băeții au răspuns foarte nimerit și bine, cu tôte că dintre ei mulți nici manualele de lipsă nu le-au avut.

Cântările bisericesci și naționale au fost atât de bine și frumos esecutate, încât n'am cuvinte de ajuns, ca să laud vrednicia învătătorului.

Poporul din *Chiuag*, durere, cu tôte sfaturile părintesci ale vrednicului s'eu preot,

imitând în nepăsare comunele *Spinuș*, *Burzac*, *S'erbî*, graviteză spre școlă de stat, crendend în nepriceperea lor, că de vor avé școlă de stat, după cum îi îndemnă dușmanii națiunei n'ostre și ai preotului român, ei vor scăpa de cheltueli, ca și cum școlele de stat unguresci nu de pe spinarea poporului se susțin și se ridică. Vor vedé ei, că vor avé de două și de trei-ori mai mari cheltueli, decât decât și-ar susținé școlă rémasă dela strămoșii lor, ér pe de-a-supra copiilor lor vor primi o creștere străină la școlă străină, unde nici rugăciunile nu-le vor înveta. Deși preotul local, d-l *Antoniu Popp*, parte prin contribuiri din partea unor amici ai d-sale, parte din averea sa propriă a procurat școlarelor cărți de rugăciuni, caete, penițe, creioane și alte cărți și a rugat pe poporenii de nenumérate-ori, ca să se îngrijescă de edificiul ei, cu tôte acestea au lăsat, ca școlă lor, necorespundend recerincelor de ađi, să ajungă în pericula de-a fi închisă, căci înainte cu câte-va zile inspectorul reg. dela *Oradea-mare*, d-l *Orban Sipos*, înfățișându-se la fața locului, a aflat edificiul școlei și sala de propunere necorespundetore, și a interđis grabnic învătătorului de a mai prelege în ea.

Ar fi forțe de dorit, ca superioritatea bisericescă dela *Oradea-mare*, guvernul diecesan adecă, măcar în doi-trei ani odată să trimită inspectorul s'eu școlar diecesan să viziteze școlele dela sate, ca convingend-u-se însuși despre starea deplorabilă, în care se află cele mai multe dintre aceste școle, până a nu fi prea târziu, decât este de unde să se jertfescă ceva pentru susținerea lor, căci altfel indiferentismul de sus până jos ađi m'ne va face ca localul școlarelor să fiă strămutat în localuri de măsurat rachiul, ceea ce, durere, s'a și întâmplat cu o școlă dintr'o parochiă a diecesei acesteia.

Verus.

O călătorie pe la mănăstirile Bucovinei.

București, 11 (23) Maiu 1898.

Ca teolog din România, am avut dorința ferbinte de a-mi visita neamurile din frumoșă țerișoră a Bucovinei, cu care ocaziune am cercetat și mănăstirea dela *Sucevița*. Mi-am luat trăsura unui gospodar din *Margine*, care deși nu șcia carte, era om isteț și ager la minte. Am stat mult de vorbă cu el și m'a interesat cu deosebire istorisirea, cum a ajuns el dela s'ărăcie la bogăția. „Dumneșeu să-i deie s'ănătate și mare slavă preotului *Renney*“, imi dișe el; „acela a petrecut la noi în *Margina* vre-o 18 ani, în care timp mereu ne-a povățuit în biserică, acasă și în ori-oc loc; el ne-a desvătă de urita beatură a holerei; el ne făcea slujbe preoțesci mai pe nimic și a înmormântat pôte vre-o 300 de morți fără a lua un crucer; pe cei s'ermani îi spriginea dându-le bani, scândurî, pânză,

pâne, luminî ș. a.; el ne-a învătă a face vin din pome; el a îndemnat pe poporenii săi a umbla la biserică și școlă. Acum d-sa se află de astă-iernă la mănăstirea *Suceviței* ca *Igumen*, ér noi mai toți *Marginenii* plângem după *Sânția Sa*, căci un preot ca *Sânția Sa* nu vom mai avé. Așa lăsându-mé de b'entura rachiului, mi-am făcut gospodăria, am 7 falcé de loc, am casă, stodolă, vite, cai, oi și altele și, afară de aceea, un băiat în gimnasiu“.

Acésta era în *Vinerea Pascilor*. A doua ăi, *Simbăta*, eram la mănăstire, unde călugării tocmai s'erv'șise s. liturgiă. Ni-s'au dat tôte cele în *Archondariă* și peste vre-o 3 ore mai târziu auđisem tóca cea de fier bătend. S'au strins toți călugării, căroro li-s'au împărțit pânză, bani și luminî strinse în postul mare dela cuminecanți; fiă-care căluger a primit partea dréptă, părintele *Igumen* însé n'a voit să primescă nimic, împărțind partea sa între novii mai s'ermani. — În mănăstire am aflat o ordine și curățeniă esemplară.

S'era m'am pus la odihnă. Abia am adormit însé și étă că vine budelnicul (trezitoriul) și-mi dișe: Hai, D-le, la biserică! Era pe la 2 ore după mieđul nopții. În bubuitul săcălașurilor și sunetul clopotelor s'a început s'anta *Inviere* de însuși *Prea Cuvioșia Sa* părintele *Igumen Vasile Renney* de *Herseny*, încungiurat de 7 preoți și un diacon îmbrăcați toți în ornate strălucitóre, încât imi părea, că sunt în *Patriarhiă*. Atât cu ocaziunea acésta, cât și la s. liturgiă a rostit părintele *Igumen* câte-o predică frumoșă, *Vecernia* de asemenea s'a făcut cu mare pompă de părintele *Igumen* încungiurat de 8 preoți și un diacon, cetindu-se s. *Evangeliă* în 10 limbi, și anume: în limba: română, grécă, slavonă, germană, evreică, latină, polonă, ungurescă, aromână și francesă. După *vecerniă* a invitat părintele *Igumen* la o masă frumoșă și bogată pe întreg conventul, la care s'au rostit toaste pentru *Majestatea Sa Impératul*, *Prea S'ântitul Metropolit Arcadie*, *Părinții Archimandriți* *Dr. Repta*, *Myron*, părintele *Igumen Vasile* și intru s'ănătatea oșpeților adunați.

A doua ăi, în *Lunia Pascilor*, se s'erbéază în mănăstire și hramul s-tei biserici mari. Atât s. liturgiă, cât și aghiazma în ograda mănăstiréscă s'au s'ev'șit de părintele *Igumen* în sobor de 7 preoți și un diacon, fiind adunați poporenii aprópe peste 500. Mulți parochieni din satul *Margina*, gospodarî de frunte, au adus iubitu-lui lor fost paroch și acuma *Igumen*, după datina strămoșescă, în semn de recunoscincă fiescă pască și ouă roși, cari au fost din partea părintelui *Igumen* primite cu o deosebită căldură. Atât pasca, cât și ouăle roși s'au împărțit între ómenii s'ermani din satul *Sucevița*.

S'a făcut în ăiua aceea și o colectă frumoșă între călugeri din partea păr. *Igumen* pentru militari veterani în sumă de

21 fl., cari s'au trimis Consistoriului din *Cernăuți*.

Prin îndemnul parochului din *Burla*, *George Paulinc*, s'au făcut colecte între călugării din mănăstirea *Putnei* de conducetorul interimal *Traian Teșan* în sumă de 12 fl. 50 cr. ér în *Sucevița* de ieromonachul *Dorimedont-Vikitovici* în sumă de 36 fl. pentru un fond pentru sprijinirea școlarelor s'ermani din *Burla*, locul natal al părintelui *Igumen*, care fond are să pörte numele „*Fundațiunea Igumenului Renney*“.

În mănăstire sunt, afară de părintele *Igumen*, 13 călugări, dintre cari 2 cu studii teologice, 2 teologi ca auđitori estrordinari, cei-lalți se ocupă cu pomăritul, albinăritul, sculptura, arta zugrăvirei, croitoria, îngrijirea bolnavilor, cu biserică, cu cântări bisericesci, cu economia, altul e bibliotecar, așa că fiă-care căluger se ocupă cu lucruri folositoare atât pentru biserică, cât și pentru folosul poporului. Am vădut călugări autodidacți, cari merită tótă lauda, de pildă vicariul *Silvestru*, un bărbat blând, cântăreț deosebit, care susține studenții universitari pe spesele sale proprie; pentru meritele sale a și fost decorat cu brău roșu de Consistoriu. Un ieromonach, cu numele *Ieronim Lazarescul*, petrece foarte mult în post aspru și rugăciuni necontenit. Capelanul archiepiscopesc *N. Prodanciu* isprăvesce de multe-ori și funcțiuni preoțesci pe la biserică s'atesci, d'aruesce multor biserică s'erace odóre scumpe, sprijinesce s'eraci și ajutoră foarte mult studenții nevoieși. Merite deosebite și-a căștigat teologul *Emanuil Bocca*, căruia sunt încredințate atât agendele mănăstiresci, biblioteca, pe care o ține în cea mai bună regulă, cât și îngrijirea pentru primirea oșpeților în nefința de față a păr. *Igumen*. Am observat, că părintele *Igumen* ține și un *Românaș* de locai, cu numele *Marcuț*, care-și pricepe așa de bine lucrul s'eu, încât ar puté servi și la un *Voevod*.

Cu acésta am încheiat a mea călătorie la mănăstirea *Suceviței*.

Dionisiu Grădinaru,
teolog în România.

ULTIME SCIRI.

New-York, 3 Iunie. După o telegramă sosită aici, flota americană a atacat ađi din nou fortărețele dela *Santiago de Cuba* și, în același timp, 3000 de insurgenți au atacat orașul. Lupta e foarte inverșionată.

O telegramă din *Tampa* afirmă cu hotărîre, că trupe regulate americane încă n'au plecat la *Cuba*.

poporul e și recunoscetor, chitesce ar fi mare pecat să uite numele vitezului *Pintea*, care de atâtea-ori și-a răsbunat asupra domnilor de pământ pentru păcatele lor și ale strămoșilor lor. Ei bine, acest *Pintea*, — pus de un romancier al nostru, în urma morții sale întâmplată, la anul 1703, cu vre-o patruđeci de ani înderét, — ce rol însemnat a avut în r'escóla lui *Rakoczi*, se vede din cele următóre:

Rakoczi reușise cu mare nevoie, prin ajutorul iobagilor săi de pe domeniul din *Muncaci*, *Bereg*, *Maramureș*, *Ugocea*, *Sătmar* etc., o se viri în ț'ără până în comitatul *Sătmar* și *S'elagi* de astăđi, d'er era din cale afară strimtorat, succese positive încă abia avuse, căci deși *Șimleul* și *Oradea* erau cuprinse, el sta între *Crasna* și *Someș* și generalul *Glöchelsperg* nu îl perdea din vedere cu cei 5000 călăreți din cetatea *Sătmarului*, nici regimentul *Montecucoli* din *Muncaci*; în urmă prin șiretenia ocupă și *Careiu-l-mare*, d'er poziția lui mai tes aceea rămâne. Intră-acésta — și aici dăm cuvântul lui *Rakoczi*: „O veste prea plăcută m'a supris, căci *Pintea* lotru făimos din *Meseș* (d'er nu numai din *Meseș*,

ci și în *Codrul* și strimtorile din *S'elagi*, în munții *Băii-mari*, în munții dela *Capnic* și în munții dela *Maramureș*), de origine *Valach*, ca să-și dovedescă credința, ce-mi păstréază, tăbărise sub murei cetății *Băii-mari*... Voia s'eu să ocupe cetatea în numele meu, s'eu să siléscă pe locuitorii săi trecă de partisanii ai mei. Poporațiunea a și capitulat, d'eduse voiă lui *Pintea* să între în cetatea, cera împregiurată cu ziduri provēdute cu turnuri. Deóre-ce însé *Pintea* și tovarășii săi începură a jăfui, cetățenii ca să-și apere familiile și bunurilor, se intruniră între sine și uciseră pe *Pintea* și oracii lui. În urma celor petrecute cetățenii imi trimise solii sub cuvênt, să și dea s'ema despre cele făcute, și să mă asigure despre a lor credință“.

Prin ocuparea *Băii-mari* din partea lui *Pintea*, poziția lui *Rakoczi* s'a înlesnit foarte mult; acum era mai ușor de cuprins și *Sătmarul*, mai ușor de cutrierat vreme

**) Veđi „II. *Rakoczi Ferencz* fejedelem, Emlékiratai a magyar háborurol“ („Memoriile principelui *Francisc Rakoczi II.* despre răboiul maghiar“) dela pag. 1703 până la fine (1711) tradusă în limba maghiară din franțuzesce și publicată de *Thali Kalman*. Pesta 1872.

de 9 ani ț'era, d'er nefericitul *Pintea* a cădut jertfă vitejiei și poștei sale de avere. Mórtea i-a fost și aventuriósă.

D'er va fi încă lungă vreme pomenit prin ținuturile n'ostre. Unii pomenindu-l îl vor blăstema; alții pentru mila lui cătră cei s'eraci, pentru tragerea de inimă cătră o parte a poporului din ț'era, îl vor cinști cu lacrimi de recunoscincă. Pentru un singur om ce mare contrast! Óre lacrimile recunoscincăi nu o să stingă de-alungul vremei focul blăstematului? Nu sciu.

Așa scrie d-l *Vasiliu Vaida*. Din tôte ce vedem? Vedem, că *Pintea* în adevér nu este o ființă mititică; nu, el a existat, a trăit și murit ca dușman al dușmanilor poporului, a fost un vitez în înțelesul cel adevérat al cuvêntului.

Dela un vechiu grănițer din *Telciu*, comună în munții *Năsăudului*, pe unde umbla *Pintea* adese-ori, am auđit, că spuneau b'etrânii cumcă *Pintea* avea 250 ostași regulați, mai bine ajustați decât ai impératului, și că pe el și pe ostașii lui îi spovedia popa din *Bichiș*. Pos-

tav pentru haine le ducea un negustor armean din *Bistrița*, care avea frumoșe căștiguri din acel post-tav, că *Pintea* plătia boeresce, numai și poftia ca să fiă ascultat cătunesce, să nu-l amâne cu vorba. Odată éráși i-a trimis *Pintea* vorbă să-i ducă postav pentru un r'end de haine la tôte cătenele, ér neguțatorul i-a trimis vorbă, că nu pôte, de-óre-ce are de mers la t'erg la *Deeș*. Când acolo a treia, orî a patra ăi se întâlnesc la strimtorile *Șanțului* din sus de *Rodna*, negustorul ducea post-tav în *Bucovina*. Negustorul tremura de frică, ér *Pintea* dișe: „Nu te teme, nu ț'i-s'a întâmpla nimic, numai cât postavul de ađi incolo nu l'om mai m'ăsura cu cotul t'eu, ci cu cotul meu, că-i mai drept“. Și-a tăiat *Pintea* din dunga părăului o prăjină de vre-o cinci stânjinii și dișe: „No, *Armene*, ésta-i cotul meu, tot cotu și taleru, că așa ț'i-l'am plătit tot-d'euna! Asta să-ți fiă de învătă-tură să mai mințesci pe *Pintea*!“

Avis. Toți aceia, cari au binevoit a subscrie acții la institutul de credit și economii „Bihoreana”, sunt rugați respectuos și pe această cale, ca în înțelesul punctului 5 din prospectul pentru înființarea institutului sus amintit, se binevoiască a plăti cel mult până în 12 Iunie st. n. 1898 rata a 2-a de 20% din valoarea nominală a acțiilor subscribe, ca apoi fiind îndreptățiți a cere înregistrarea firmei, se putem pune la cale cât de curând înactivarea „Bihorenei”.

Pentru orientare amintim și aceea, că pentru ratele, cari nu s'au numărat la termenul fixat, sunt de-a se plăti 6% interese de întârziere și direcțiunea la cas de lipsă poate chiar și anula acțiunile, ale căror rate restante nu s'au plătit nici după 2 provocări; în cazul acesta sumele plătite mai înainte cad în folosul institutului.

După restul de 70% din capital, dela ratele plătite înainte de termen, institutul plătesce interese de 5%.

Oradea-Mare, 25 Mai 1898.

Iosif Vulcan, Dr. Coriolan Pop,
președintele direc. director executiv.

Literatură.

Din cartea d lui *Azentie Severu*, veterarul nostru luptător dela 1848, intitulată „Răspuns la cartea neagră”, cu un bogat adaus despre *arderea Aiudului*, se mai pot căpăta exemplare la d-l autor, precum și la Tipografia „A. Mureșianu” din Brașov, pentru prețul de 1 fl. + 5 cr. porto.

Stefan cel mare. D-l *George Cătană*, învățător în Valeadienii, a scos de sub tipar o potrivită carte pentru popor, numită „Viața și faptele lui Stefan cel Mare și bun, Domnul Moldovei”, scrisă pentru înțelegerea tuturor. Conține 135 pag. format mic, având în frunte și portretul lui Ștefan cel Mare. Se poate procura dela Librăria diecesană din Caransebeș cu 40 cr. exemplarul.

„Vieritul său cultivarea viței de vie” este o carte, ce a apărut acum în Tipografia diecesană din Arad. E scrisă de d-l *Petru Vancu*, învățător în Măderat și conține numeroase figuri în text. În partea primă a cărții se tractează despre cultivarea viței americane, în a doua despre cultivarea viței nobile, în a treia despre inimiciei viei (floxera, peronospera etc.). Prețul unui exemplar (90 pag.) e 60 cr., pentru România lei 1.50.

POVEȚE.

Stricarea aerului. În locurile închise, unde trăesc mulți oameni împreună, nu numai acidul carbonic se află în mare cantitate în aerul condensat peste măsură, ci și o mulțime de corpuri organice transparente în formă de ouă sau în formă cilindrică, precum microfizi și microzo, cari se înmulțesc în două cėsuri cu miile într'o singură picătură. Din contră, când aerul este meru înprospătat, microbii se împușină; în aerul liber nici după 24 ore, cu cel mai bun microscop, nu putem descoperi vre-o urmă de viață animală.

Aerisați deci camerele în cari locuiți, decât țineți la sănătatea voastră!

Folosele urzicilor. Cu urzicile tinere, cari răsar din belșug pretutindeni, se face o mâncare necostisitoare, cu care sătenii se hrănesc adesea primăvara. Intrebuintarea urzicilor la mâncare e mai răspândită în unele țări, în cari se gătesc în locul spanacului. Urzicile se dau și la galițe și chiar la vite. Cu urzici amestecate cu mălaiu se cresc bobocii (puii) de rață. Pentru puii de curcă, urzicile fierte, tocate mărunț și amestecate cu gălbenuș de ou răscopt, formeză cea mai bună mâncare. Dér și galițelor mari le pot sluji ca hrană. Când punem urzici fierte și tocate în tărițele, ce le

dăm galițelor, acestea se îngrășe repede, și ne dau ouă mai multe. În unele părți ale Germaniei, cu această buruiană se îngrășe de obicei găsele. Semințele de urzici sunt și ele bune pentru hrana galițelor, pe cari le fac se ouă mai mult.

Pentru vite ne slujesc de minune. Vacile, hrănite cu urzici, ne dau lapte mai mult; laptele e mai bogat în smântână, untul are gust mai plăcut și se face și iarna tot așa de galben la față, cum e vara. Acestă buruiană ține vitele sănătoase, le îngrășe lesne și le feresce de molimă; ba s'a putut chiar dovedi, că bólele molipsitoare nu se aciuéză nici odată printre ele.

Când se dau vitelor să mănânce urzici verzi de curând tăiate, se pun mai întâiu într'un vas, se opăresc cu apă fiertă și li-se dau un praf de sare. Urzicile astfel pregătite, se amestecă cu trifoiu, ori cu tărițe și se dau vitelor, cari beau apoi cu poftă apa cu care s'au opărit. Când se dau vitelor urzici veștejite, atunci se amestecă cu nutreț uscat, ca să le sugă umezela din ele.

După părerea unui învățat profesor de agronomie, urzicile lăsate să le ia sórele, să le pâlăscă și să le slăbescă puterea de urzicare a frunzei, se pot scoti printre cele dintăiu nutrețuri verzi. Când sunt uscate cu desevirșire, formeză nutrețul cel mai hrănit din câte a putut el să cunoască, și această însușire îndreptătesce pe bunele gospodine din alte țări să le dea vacilor mâncare.

Cum să se spele rufele. Se caută a se înmuia tóte rufele în apă rece decuséra său cel puțin cu 2 ore înainte de a se pune la fiert. Gospodina trebuie să aibă un cazan mare ca de 4, 6 sau 10 decaltri apă, după cum are și albituri de multe.

Se pune în cazan 4 deciltri apă la suta de bucăți (gulerul, manșeta ca și cămașa și cërșaful), se mai pune în această apă 1.200 gr. săpun, tăiat feliuțe sau ras pe o rînda pentru-ca să se disolve mai curând, și un deci-litru gaz ordinar (petrol).

Dacă sunt albituri mai multe, să adogă său să micșoreză în proporție cantitățile de mai sus.

Se aședă cazanul pe foc și când începe a fierbe, se mai ia din apă lăsându-se atâta cât trebuie, adăogându-o în urmă după trebuință. Apoi se storc bine rufele din apă în care a stat, se pun în cazan (pe când începe a fierbe), se fierb $\frac{3}{4}$ din oră, în care timp se tot întorc din când în când cu o lopătică de lemn dela o margine a cazanului înspre fund, răsturnându-le ca să nu se prindă de fundul cazanului.

După trei pătrare de oră se scot cu lopătica, se pun în balie (spălătoare), se lasă balia cam plecată și apa, ce se scurge din ele, se pune înapoi în cazan.

Se pune alt rând de rufe, se fierb eărăși ca mai înainte, mai adăogându-se din esența luată dela început, decât e lipsă. Se pun la fiert rufele cele mai bune întâiu. Indată ce s'au scos rufele din cazan și s'au pus în balie, se tórna peste ele apă rece, atât cât poate suferi mâna, pentru a le zoli (spăla). Să se zolăscă repede până a nu se răci cămășile. Puțină zolitură e de ajuns.

Fie-care albitură spălată se pune într'un ciubăr cu apă rece să stea acolo până le va găti pe tóte. Apoi le clătesce încă în altă apă rece și storcându-le bine le dă sinela cuvenită, ș'apoi se pun la uscat.

Modul acesta e cel mai lesnicios și economic din câte s'au vădit până acuma. („Albina”).

Purecii de pe varță. — În fiă-care primă-vară semănăturile de varță sunt atacate de nisce pureci numiți de pământ (Altica oleracea). Indată-ce sēmēța de varță răsare, se observă pe răsad o mulțime de acești pureci, cari mănâncă foișórele și decât nu se iau mēsuri de distrugere, se póte întâmpla, ca în câte-va zile tot răsadul să piară și atunci suntem siliți să sēmănăm din nou. Un mijloc bun de a scăpa răsadul de varță de ravagele acestor pureci, este de a uda mult rázórele cu apă amestecată cu îngrășăminte liquide și de a acoperi pământul cu un strat de cenușe și pământ de bălegar bine descompus; această cu scop de a face să crească plantele cât mai iute și să se întărescă, căci atunci nu mai sunt atacate de pureci, și chiar decât le atacă, nu le mai pasă fiind destul de dezvoltate.

Balega prospătă (de cal) im-prăsciată pe rázórele cu răsad de varță, omóră purecii prin amoniacul ce conține; acest mijloc e cam greu de aplicat de óre-ce balega trebuie schimbată tot la două zile, altfel nu are nici un efect. Un alt mijloc este următorul: Pe de-aupra rázó-rului cu răsad de varță să se pre-umble, de colo până colo, o scândură unsă cu smólă; toți purecii ce se vor găsi pe răsad vor sări pe scândură și vor rămânea lipsiți de ea. Se recomandă de asemenea ca destul de eficace *naftalina*. Acestă substanță are nisce vapori toxici, cari omóră purecii de pământ.

Eu n'am știut a cere!

În cas'a Domnului prea Sfânt
Să aflu mângăere
Cercat'am eu, să scap de gând,
De jalnică durere.
M'am dus, ca alții muritor,
Ca'n rugăciune blândă
Să cer un léc recoritor,
Pre rana mea arđendă.

Cu ochi plecați și rar în pași,
Cu inimă sdrobotită
Călcat'am sfântul tēu lăcaș,
O, maică preamărită!

Și n'am simțit tăriă 'n pept
De chipu-ți să m'apropiu,
Să murmur ruga mea încet
Să 'nalț spre tine ochii.

Ci ca sērmanul cerșitor
Ce stă în prag și 'n grabă
Alérgă după trecător
Sperând la mila-i slabă,

Am stat și eu în pragul sfânt
De grijă plin și jele,
Muncit meru de-același gând,
De gândul vinei grele.

Pe rând s'au dus cu toții ér'
Din casa ta părinte!
Cu cuget piu, părea că's chiar
Mai vii, ca mai înainte.

De toți în urmă am eșit,
Dér tot ca la intrare,
De-același dor și greu muncit,
De-același grijă amare.

Căci n'am știut a mă ruga,
Eu n'am avut putere
Să cer cerescă mila Ta;
Eu n'am știut a cere!
Budapeșta, Mai 1898.

Victor Pop.

Din gură în gură.

Proverbe, dicționari, povățuirii, asemănări, idio-tisme și gacituri despre gură.

Adunate și explicate
de I. Daviu.

Gura-i gură,
Șura-i șură,

Ce are a face? Éc'asa:

Aci adună omul
O sēmă din rodurile sale,
Și când te-apuoi să cauți bine,
Tóte-tóte au curs pe vale.

Are o gură

Cât o șură. Adecă:

Gură mare,
Strigă tare,
Când vorbesce
Te-amețese.

Mură 'n gură. Adecă:

Lucru d'agata,
Nemuncit de tine;
Ba nice de tata:
Tréba merge bine.

Țucu-ți gura! Séu numai:

Vai, țucu-te! Adecă:

M'ai rănit la inimioră
Și aș vrea ca să-mi rēsbun
Cu o dulce sărutare.

Că din gură

Miere-i cură*)

Tocmăi așa va fi, đeu!
Cum aș vré să gust și eu
Și numai o vorbuliță
Din măiastra lui guriță; că:
„Vorba dulce
Mult aduce”.
Să nu gânțiți cum-va pe dos,
Că rămâneți cu el pe jos.

Să-ți aud odat' gurița. Adecă:

Am auzit veste dela mulți,
Că ești măestru în vorbire
Ș'acum aș vré și eu de tóte
Să am adevărată scire.

Gura lui plătesce-o țeră. Adecă:

Ce el vorbesce
Adevér este:
Prețul unei țeri
Il cumpănesce.

E bun de gură. Adecă:

Nu-i trebuie avocat,
Avocat e gura lui;
Ori cine ce va đice,
El nu rabdă nimérii.

Bun de gură,

Rēu de lucru. Adecă:

Cine prea multe vorbesce,
Lucru bine nu-i sporesce.

E rēu de gură. Séu:

E rēu de clanță. Adecă:

Ori đic' rēu, ori că đic' bine,
El te 'nhață ca un căne.

Badea Técă,

Gură sécă. Adecă:

Vorbesce vorbe góle,
Când l'auđi te bagă 'n bóle.

(Va urma).

MULTE ȘI DE TÓTE.

Mățele Șahului.

În Persia peste tot mățele se bucură de mare stimă, nimeni însă nu are o dragoste așa de mare pentru mățe, ca tocmăi șahul. El adăpostesce în palatul său 50 de mățe, fiă-care din ele avēnd'o mai bine și mai comod, decât ori-care cetățen al imperiului său. Pentru fiă-care din cele 50 de mățe e arangeat un compartiment deosebit, cu odaia de mâncare și cu servitor deosebit, care-i pórtă de grijă. Când șahul călătorește, mățele încă se duc cu el. Deși aceste fericite mățe trăesc ca 'n sinul lui Avram, totuși se întēmplă neori, că una său alta din ele fug din auria prinsóre.

*) cură în loc de curge.

Imperiul reginei Victoria.

Un statistic engles a voit se arate, ce cuprinde in sine imperiul Angliei. După arătările lui, sub stăpânirii reginei Victoria se află: un continent, 100 peninsule, 500 promontorii, 1000 lacuri, 2000 riuri și 10,000 insule. Așa-déră din toate formațiunile de pământ imperiul engles are în cuprinsul său proprietăți în număr mare.

Căendarul săptămânei.

MAI. are 31 zile. FLORAR.

Calendar table with columns: Zilele, Calend. Iul. v., Calend. Gregor. Rows include Dum, Lun, Mar, Mer, Joi, Vin, Sâmb.

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 3 Iunie st. n. 1898

Table of grain prices with columns: Măsura și greutatea, Calitatea, Valuta austr. (fl. și cr.). Rows include 1 H. L., 1 kilă, 100 kil.

Sursa de mărfuri din Budapesta.

din 1 Iunie n. 1898.

Table of grain prices with columns: Săminte, Calitatea per Hect., Prețul per 100 chilogr. (dela și până).

Table of grain prices with columns: Săminte vechi și nouă, soiul, Calitatea per Hect., Prețul per 100 chilogr. (dela și până).

Table of oil prices with columns: Produsele div., soiul, Cursul (dela și până).

Cursul la bursa din Viena.

Din 3 Iunie 1898.

Table of exchange rates with columns: Renta ung. de aur, Renta de corone ung., Impr. căil. fer. ung. în aur, Impr. căil. fer. ung. în argint.

Table of exchange rates with columns: Oblig. căil. fer. ung. de est, Bonuri rurale ungare, Bonuri rurale croate-slavone, Impr. ung. cu premii, Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin, Renta de argint austr., Renta de hârtie austr., Renta de aur austr., Losuri din 1860, Acții de-ale Băncii austro-ungară, Acții de-ale Băncii ung. de credit, Acții de-ale Băncii austr. de credit, Napoleondorf, Mărci imperiale germane, London vista, Paris vista, Rente de corone austr., Note italiene.

Cursul pieței Brașov.

Din 4 Iunie 1898.

Table of market prices with columns: Bancnota rom. Cump., Argint român. Cump., Napoleond'orf. Cump., Galbeni Cump., Ruble Rusescoi Cump., Mărci germane Cump., Lire turcescoi Cump., Scris. fonc. Albina.

Cursul losurilor private

din 1 Iunie 1898.

Table of private exchange rates with columns: Basilica, Credit, Clary 40 fl. m. c., Navig. pe Danăra, Innsbruck, Krakau, Laibach, Buda, Paltfy, Crucea roșie austr., Rudolph, Salm, Salzburg, St. Genois, Stanislaw, Trietina, Waldstein, Banca h. unq.

Medic român în Karlsbad.

Medic universal Dr. Romulus L. Crăciunu

Medic clinic în spitalul univers. imp. reg. din Viena (clinica D-lui consilier de curte Prof. Neusser). Specialist pentru morburile interne. Medic al asociației pentru îngrijirea studenților morboși din Viena. Protector: Majestatea Sa împăratul etc etc.

Ord. din 1 April până în 1 Octomvre dela orele 6—9 a. m. și 3—5 p. m. în Mühlbadgasse casa „Schwarzes Ross”. 21

Medic român în Mehadia.

Dr. Vuia,

medicul Băilor Herculanee (Mehadia) a sosit la băi și, cu în alți ani, va sta totă vara acolo.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu. Redactor responsabil: Gregoriu Malor.

Concurs

Societatea negoțitorilor români de comerț levantin din Brașov, a înființat trei ajutore de câte 100 fl. pentru trei tineri români, cari vor fi așezați ca învețeai la diferite firme comerciale din Brașov.

Pentru conferirea acestor trei ajutore se escrie concurs cu termen până la 15 August 1898 st. v. Concurenții la aceste ajutore au se-și adreseze la Comitetul societății

sus arătate, petițiunile lor, provădute cu documentele următoare:

- a) Atestat de botez, din care se vadă, că sunt Români din patriă în etate de 14 ani. b) Atestat medical, că sunt sănătoși. c) Atestat despre moralitatea lor și a părinților lor. d) Atestat, că au absolvat o școală primară și două clase gimnastice, reale și civile.

Cei cari vor avé o pregătire și mai bună școlară și vor dovedi și purtare morală bună, vor fi preferați. Regulamentul despre condițiunile speciale, cărora au să se supună concurenții, se pôte ceti în cancelaria subscrișului comitet.

Brașov, 18 (30) Maiu 1898.

COMITETUL SOCIETĂȚII negoțitorilor români de comerț levantin.

272.1—3

APE MINERALE au sosit

próspețe și se capetă în toate farmaciile din Brașov cu prețuri ieftine.

Casă de vânzare, Brașov, strada Castelului

zidire nouă elegantă, în cetate, doué etagii, cu 5 locuințe separate, curte și grădină mare.

Prețul și condițiuni convenabile. Pentru informații a se adresa la administr. „Gazetei Transilv.”

Numai câteva zile se pôte vedé aci

Omul miniatură

fără asemănare Ioan Doboș. Brașovul vechiu str. Lungă Nr. 1.

Cei ce doresc să se presente în cercuri private, sunt rugați a-se adresa la casa, care este deschisă dela 9 ore a. m. până la 9 ore séra.

Entree: Locul I 20 cr. Locul II 10 cr. Militarii și copii jumătate.

Praturile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, decât fiecare cutiă este provădută cu marca de apărare a lui A. Moll și cu subscrierea sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Praturilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celor mai cerbicioase la stomach și pânțec, în contra cărceilor și areclei la stomach, constipațiunei cronice, suferinței de ficat, congestiunei de sânge, haemorhoidelor și a celor mai diferite bóle femeescoi a luat acest medicament de casă o răspândire, ce crește mereu de mai multe decenii încóce. — Prețul unei cutiioriginale sigilate 1 fl. v. a.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabilu numai, decât fiecare sticlă este provădută cu marca de scutire și cu plumbul lui A. Moll. Franzbranntwein-ul și sarea este fórte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire prin tras (frotat) alinã durerile de góldină și reumatism și a altor urmări de rēcálă. Prețul unei sticle-originale plumbate 90 cr.

Apa de gură-Salicyl a lui Moll.

(Pe baza de natron Acid-salicylicu) La întrebuințarea gílnică, cu deosebire importantă pentru copii de ori-ce etate și adulți, asiguréză: céstă apă de gură conservarea sănétósă și mai departe a dinților. Prețul sticlei provădute cu marca de apărare a lui A. Moll 60 cr.

Trimiterea principală prin Farmacistul A. MOLL, c. și r. furnisor al curții imperiale Viena, Tuchlauben 9. Comande din provinciã se efectueáză gílnic prin rambursã postalã. La deposite se se cerã anumit preparatele provădute cu iscătitura și marca de apărare a lui A. MOLL. Deposite în Brașov: la d-nii farmacisti Ferd. Jekelius, Victor Roth, Franz Kellemen și engros la D. Eremia Nepoșii, Teutsch & Tartler.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

De arendat séu de vânzare.

In comuna Satulung (Săcele) se află de arendat, eventual se vinde

o prăvălie

cu cârciumă, licență de vânzare de beuturi spirtoase și cu traficã.

Arendarea séu vânzarea localului cu toate drepturile se face în ori-ce timp.

Reflectanții să se adreseze la Elisaveta Stoica Satulung (intre mori) Nr. 622.

Pentru Bicicliști: Vesté, Pantaloni, Gamașe, Ciorapi. Pentru Turiști: Cămăși, Gamașe, Cingători și Cingători de dame se află în asortiment mare la Gheorg Foith împletituri mecanice. Brașov, Str. Porți 21. Fabricate proprii de împletituri.

Numai pentru particulari se trimite postavuri. Un Coupon de 3.10 metri lung, suficient pentru o garnitură de haine bărbătescoi costă numai: fl. 3.10 stofă bună, fl. 4.80 „ „ „, fl. 7.50 „ „ fină, fl. 8.70 „ „ mai fină, fl. 10.50 „ „ fórte fină, fl. 12.40 „ „ englezescă, fl. 13.95 „ „ Kamgarn. Un coupon haine negri de salon fl. 10.—. Stofe pentru pardiseuri de fl. 3.25 m. în sus: Loden colorii frumoșe 1 Coupon fl. 6.—. 1 Coupon fl. 9.95: Peruviene, Doskings, Stofe pentru haine de ampoiști de stat, căi ferate. Stofe pentru talare de juzi, Kamgarn fin, Cheviots, Stofe pentru uniforme de fuanți, gendarmi etc. etc. trimite cu prețurile fabricii recunoscută ca solidă și reală. Depositul fabri- Kiesel-Amhof in Brünn. cei de postav Mostre gratis și franco. — Liferatie conform mostrei. P. T. public se face atent, că cumpărând direct dela fabrică are mai mare avantaju ca dela alții. Firma Kiesel-Amhof in Brünn trimite stofe cu prețurile fabricii fără adaos séu rabatul ce-l scotesc croitorii. 68,28—24.

Nr. 2878-1898.

Publicațiune!

Constatându-se izbucnirea epidemiei în rimatori de pe teritoriul orașenesc, se aduce spre cunoștință, că față de aceste animale s'a dispus în sensul art. de lege VII din 1888 contumacia.

Brașov, 28 Maiu 1898.

269,2-3. Căpitănatul orașenesc.

OOOOOOOOOOOOOOOO

Se caută

mai multe **calfe de podari** (pardositori de strade) pot afla numai de **cât ocupațiune** la un măestru-podar în Brașov. Adresa se poate afla la administrația „Gazetei Transilv.“

2-3.268

OOOOOOOOOOOOOOOO

„ARIEȘANA“

Institut de credit și economii, societate pe acții,

Inființată de 11 ani.

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieș (Aranyostorda).

1. **Primesce depunerii** spre fructificare, atât dela particulari, cât și dela corporațiuni cu 6%, decât banii depuși nu se scot în timp de un an, sau în timp și mai îndelungat, solvind în cazul acesta institutul și darea erarială după depunerii. Pentru depunerile făcute în timp mai scurt sau nedeterminat încă se dau 6%, der darea erarială are să o solvască deponentul.

Depunerii până la suma de 100 fl. se pot ridica ori-când. Sume mai mari sunt de a se însinua spre abdicere prealabil și anumit, sume: dela 100 până la 500 fl. cu 15 zile, dela 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, și dela 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permițând starea cassei, depunerile se răsplătesc îndată și fără abdicere. Depunerii și ridicării se pot face și prin postă și se resolvă cu reintorcerea ei.

2. **Acordă credit** pe lângă caubii și obligațiuni cu caventați.

3. **Dă împrumuturi** pe lângă siguranță hipotecară și pe efecte.

4. **Acordă credite fixe** pe lângă intabulare pe realități și case.

5. **Și cumpără** spre scopul plasării efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

Turda, in 21 Aprilie 1898.

236,5-10.

In numele direcțiunii:

Iuliu Bardosy, președinte.

Ioan Mesaroș, v.-președinte.

Cel mai probat **mijloc casnic**, care se reguleze mistuirea, se producă sânge curat, se curețe sucurile rele, (condiție principală pentru menținerea sănătății) precum se vindece și durerile de stomac spre exemplu: în casurile de lipsă de apetit, rigăeli, congestiun, vărsături dureri de fite și stomac, cărcei, îngreunarea stomacului cu mâncare, flegmă, haemoroide, suferințe femeiesci, bôle de intestine este:

Dr. Rosa's Lebens-Balsam

Pentru vindecarea **Inflamațiilor**, rănilor și umflăturilor, se întrebunțeză ca **mijloc** cu **succes sigur** la inflamații stagnația laptelui și întărirea țitelor cu ocaziunea înrăcării copilului, la abscese, pustule cu puroi, carbuncule, copturi la unghii, la panariți, ulceraziuni la degete, la întărituri, umflături, tumorea glandulelor linfatice, lipume etc.

Prager Haussalbe

din farmacia lui **B. FRAGNER** in Prag 203-III.

Acest balsam animază activitatea misturei, produce sânge curat și sănătos și a devenit un medicament sigur de casă popular.

Sticla mare 1 fl. — Sticla mică 50 cr.
Cu poșta 20 cr. mai mult.

Vindecarea urmază în timpul cel mai scurt, fără dureri.

In cutiøre à 25 cr. și 35 cr.
Cu poșta 6 cr. mai mult.

AVIS!

Fie-care cumpărător se cêră numai preparate originale din farmacia B. FRAGNER in Prag și se fie atent, ca embalagiul dela balsamul Dr. Rosa's se fie provădūt cu marca alăturată rotundă.

Embalagiul dela Prager Haussalbe cu marca alăturată treiunghiulară

Orî și cine ar face cunoscut o falsificare, capetă remunerație!

Mii de scrisori de recunoștință sunt depuse spre vedere.

Deposit in farmaciile: **J. Török, A. Egger, Thalmayer & Seitz și Kochmeister's Nachfolger** in Budapesta, pe urmă in Brașov in farmaciile D-lor: **Vict. Roth, E. Kugler, Ferd. Jekelius.**

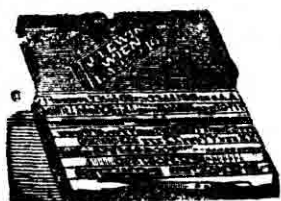
Deposit principal al producătorului **B. Fragner**, Apotheke „zum schwarzen Adler“ in Prsg, Eck der Spornergasse 203.

Trimiteri cu poșta se efectuează imediat

Tipografia de typuri veritabile de cauciuc in toate limbile și totă mărimea precum și Stampiglii și sigile se pot comanda direct dela fabricantul **J. LEWIN**, fabrica de stampiglii și typuri **Wien, Adlergasse Nr. 14, u. Telefon Nr. 12179.**

Practice pentru cadouri ocazionale și de sêrbători

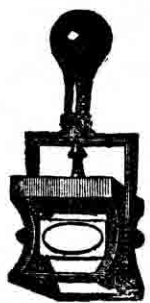
O tipografie de mână completă, cu razim patent, clește și vâpselă (pasta) permanentă, pentru efectuarea de tipărituri diferite: bilete de vizită, adrese; cuverte, circulare etc. se vënd cu

80	Tipuri	fl. 1.20	cr.
130	"	2.-	"
190	"	2.50	"
225	"	3.-	"
320	"	3.75	"
400	"	4.50	"

In cas de nu convine primesc retour.

— Agenți se caută — Prețuri curente gratis și franco. —

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.

KAMGARN NEGRU.

Costume pentru bărbați

din lână curată, cu garanție, asortiment bogat, executare cu gust, cu prețurile fabricii recomandă

ADOLF F. MAZANEK

deposit principal al fabricii de postav din Timiș.

5-20

Strada Hirscher Nr. 20.

La cerere se trimite mostre gratis și franco.

— Prețuri ieftine ale fabricii. —

Numai

pe omenii

tineri

ii interesază a scii, că **Injecția Orientală** a **Dr. BOITON din Paris** după întrebunțarea de câte-va zile leucesce și cele mai învechite suferințe. **Oleiu Santal** și **Balsam Copaive** devine de prisos, de orecce aceste mijloce strică stomacul și nu vindecă bôla.

Prețul unei sticle **BOITON Injecția** 1 florin.

Deposit general pentru Ungaria:

Apoteca ZOLTAN BELA Budapesta,

V. Grosse-Kronnengasse Nr. 23. (Ecke Széchenyi-platz).

Se află în farmaciile mai mari. Depou principal la farmacia Carl Schuster in Brașov.

Adresa pentru comande cu posta:
Farmacia ZOLTAN Budapesta.

41-60

Specialitate contra
Ploșnițelor, Păreșilor,
Gândacii de bucătărie, Molii,
Păreșii de animale domestice etc. etc.

Zacherlin

are efect miraculos! Nu există alt mijloc de a prăpădi orî și ce insecte, de aceea îl laudă milioane de cumpărători; și e foarte cautat. Semnele sunt: 1) Sticla sigilată. 2) Numele: „Zacherlin.“

Se află de vëndare in Brașov: La Domnii I. L. et A. Hesshaimer,

Heinrich Zinz, Dimitrie Erminus nepoții, Enul Por, Karl Irk, Julius Müller, Carol Schuster farmacist, Teutsch et Tartler, N. Grădinar, Eduard Kugler farm., Julius Hornung farma ist, Heinrich G. Obert Ferdinand Jekelius farmacist, Victor Roth farmacist, Heinrich Wagner, Karl Harth Rudolf Stingl, Ioan Dușoiu, Fritz Geisberger, Fritz Czekely, Lazar & Verzar, Heinrich Petersberger. În Făgăraș: La Domnii: Johann P. Hermann, R. G. Romnțianu, I. Iarosch, Heinrich Schul, Alexander Nehrer. — În Cohalm: La Domnii: Ernst Wolff, Eduard Victor Melas. In Csobányos: la dl Vajda József și undă sunt afisate placate.